

Lovforslag nr. L 180. Fremsat den 10. marts 2004 af justitsministeren (Lene Espersen)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven, konkursloven, dødsboskifteloven og skifteloven

(Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænset sagsfremstilling, regler om vidneforvarede mv.)

§ 1

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 815 af 30. september 2003, foretages følgende ændringer:

1. § 44 a, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Etårsfristen kan dog forlænges i op til et år ad gangen, hvis ganske særlige grunde taler for det, og hvis samtykke gives af præsidenten (den administrerende dommer) for vedkommande ret eller for retspræsidenters, administrerende dommeres og enkeltdommeres vedkommende af præsidenten for den nærmeste overordnede ret.«

2. Efter § 147 f indsættes:

»§ 147 g. Bøder pålagt af Advokatnævnet i medfør af § 147 c, stk. 1, kan inddrives ved udpantning og ved indeholdelse i den pågældendes indtægter efter reglerne om inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven og reglerne i lov om Det Fælles Lønindeholdelsesregister.

Stk. 2. Inddrivelsesmyndigheden kan hos andre offentlige myndigheder indhente de oplysninger, der er nødvendige for at varetage indeholdelsen. Endvidere kan inddrivelsesmyndigheden fra registre, der føres af offentlige myndigheder, kræve de oplysninger om skyldnerens forhold, som findes af betydning for tvangsfuldbyrdelsen. Oplysningerne meddeles skriftligt eller ved direkte dataoverførsel.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om indeholdelse af indtægter efter stk. 1, herunder om indberetning til Det Fælles Lønindehold-

sesregister, om skyldnerens pligt til at give inddrivelsesmyndigheden oplysninger til brug ved indeholdelsen, om pligter og erstatningsansvar for den indeholdelsespligtige og om udpantningsret for beløb, som den indeholdelsespligtige hæfter for.

Stk. 4. For forsætlig eller uagtsom overtrædelse af bestemmelser, der er fastsat i medfør af stk. 3, kan fastsættes bødestraf.«

3. Efter § 148 indsættes:

»§ 148 a. Krav om skriftlighed eller underskrift er ikke til hinder for, at meddelelser til retten sendes som digital kommunikation. Meddelelsen skal være forsynet med en digital signatur.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation med domstolene, herunder om anvendelsen af digital signatur.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for retten.

Stk. 4. Hvis en digital meddelelse ikke er forsynet med digital signatur eller er behæftet med andre fejl, der gør den uegnet til at indgå i rettens behandling af en sag, kan retten afvise meddelelsen eller fastsætte en frist for afhjælpning af manglen. Efter anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.«

4. I § 154 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Anvendelse af digital kommunikation kan ske, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog

§ 155, nr. 2. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

5. I § 155 indsættes efter nr. 1 som nyt nummer: »2) ved digital kommunikation gøres tilgængelig for den pågældende, der samtidig anmodes om at bekræfte modtagelsen (digital forkyndelse),«

Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 3 og 4.

6. Efter § 156 indsættes:

»§ 156 a. Ved digital forkyndelse anses meddelelsen for forkyndt, hvis den pågældende bekræfter at have modtaget meddelelsen enten ved en meddelelse, der sendes ved digital kommunikation med anvendelse af digital signatur, eller ved at sende en personligt underskrevet kopi af meddelelsen. Forkyndelsen anses for sket den dag, modtageren anfører at have modtaget meddelelsen. Er ingen modtagelsesdag anført, eller er den angivne modtagelsesdag senere end den registrerede modtagelsesdato for den digitalt fremsendte bekræftelse eller datoen i poststempelt på tilbagesendelsen, anses forkyndelsen for sket på den registrerede modtagelsesdag eller på poststemplets dato.«

7. I § 158 ændres »§ 155, nr. 2 og 3« til: »§ 155, nr. 3 og 4«.

8. I § 178 indsættes som *stk. 4-10*:

»*Stk. 4.* En person i forvaring er alene undergivet de indskrænkninger, som er nødvendige til sikring af forvaringens øjemed eller opretholdelse af orden og sikkerhed i institutionen.

Stk. 5. En person i forvaring kan modtage besøg i det omfang opretholdelse af orden og sikkerhed i kriminalforsorgens institutioner tillader det. Den ret, der træffer afgørelse om forvaring, kan af hensyn til forvaringens øjemed træffe afgørelse om, at den forvarede ikke kan modtage besøg eller forlange, at besøg finder sted under kontrol. Nægtes den forvarede besøg, skal den pågældende underrettes herom, medmindre retten af hensyn til sagens omstændigheder træffer anden bestemmelse.

Stk. 6. Den ret, der træffer afgørelse om forvaring kan, når særlige omstændigheder taler derfor, bestemme, at institutionens ledelse med politiets samtykke kan give en person i forvaring

udgangstilladelse med ledsager for et kortere tidsrum.

Stk. 7. En person i forvaring har ret til at modtage og afsende breve. Den ret, der træffer afgørelse om forvaringen, kan bestemme, at politiet eller retten skal gennemse brevene inden modtagelsen eller afsendelsen. Træffes der beslutning om brevkontrol, skal politiet eller retten snarest muligt udlevere eller sende brevene, medmindre indholdet vil kunne være til skade for formålet med forvaringen eller opretholdelsen af orden og sikkerhed i institutionen. Tilbageholdes et brev af politiet, skal spørgsmålet om tilbageholdelsens opretholdelse straks forelægges retten til afgørelse. Opretholdes tilbageholdelsen, skal afsenderen straks underrettes, medmindre retten af hensyn til forvaringens øjemed træffer anden bestemmelse.

Stk. 8. En person i forvaring har ret til ukontrolleret brevveksling med retten, justitsministeren, direktøren for kriminalforsorgen og Folketingets Ombudsmand. Justitsministeren kan fastsætte regler om den forvaredes ret til at afsende lukkede breve til andre offentlige myndigheder eller enkeltpersoner.

Stk. 9. Retten kan af hensyn til forvaringens øjemed foretage andre begrænsninger i den forvaredes rettigheder.

Stk. 10. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af personer, der er taget i forvaring.«

9. Efter § 218 indsættes:

»§ 218 a. § 366 a, stk. 2-3, finder tilsvarende anvendelse for byretskendelser i borgerlige sager.«

10. § 494, *stk. 2, sidste pkt.*, ophæves, og i stedet indsættes:

»Bestemmelserne i § 178, stk. 3-10, finder tilsvarende anvendelse.«

11. I § 497 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Bestemmelserne i § 178, stk. 3-10, finder tilsvarende anvendelse for personer, der tages i forvaring efter *stk. 2*.«

12. § 561, *stk. 1, 4. pkt.*, affattes således:

»Indkaldelsen af skyldneren skal forkyndes eller sendes ved anbefalet brev.«

13. I § 587, *stk. 1*, ændres »§§ 395-398« til: »§§ 395-398 a«.

14. § 777 affattes således:

»§ 777. En varetægtsarrestant kan anbringes i en anstalt for personer, der udstår fængselsstraf eller forvaring, eller i hospital mv., jf. straffelovens §§ 68 og 69, hvis den pågældende selv, anklagemyndigheden og institutionens ledelse samtykker heri. Hvis helbredsmæssige hensyn eller hensynet til andres sikkerhed gør det påkrævet, kan retten undtagelsesvist godkende en sådan anbringelse uden arrestantens samtykke. I institutionen behandles den frivilligt overførte varetægtsarrestant efter de regler, der gælder for personer, der er anbragt dér i henhold til dom, mens den tvangsmæssigt overførte varetægtsarrestant behandles efter reglerne om varetægtsarrestanter i det omfang hensynet til orden og sikkerhed i institutionen gør det muligt. Arrestanten må dog ikke uden rettens godkendelse forlade institutionen, bortset fra de tilfælde, der er nævnt i § 771, stk. 2.«

15. I § 962, stk. 3, 5. pkt., ændres »stk. 2, 3. pkt.« til: »stk. 2, 4. pkt.«

§ 2

I konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 118 af 4. februar 1997, som ændret ved § 3 i lov nr. 402 af 26. juni 1998, foretages følgende ændring:

1. Efter kapitel 29 indsættes:

»Kapitel 29 a

Digital kommunikation

§ 237 a. Krav om skriftlighed eller underskrift er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Meddelelsen skal være forsynet med en digital signatur.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation med skifteretten, herunder om anvendelsen af digital signatur.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for skifteretten.

Stk. 4. Hvis en digital meddelelse ikke er forsynet med digital signatur eller er behæftet med andre fejl, der gør den uegnet til at indgå i skifterettens behandling af en sag, kan skifteretten afvise meddelelsen eller fastsætte en frist for afhjælpning af manglen. Efter anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.

§ 237 b. Skifteretten kan ved meddelelser fra retten anvende digital kommunikation, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog om forkyndelse retsplejelovens § 155, nr. 2. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.«

§ 3

I lov nr. 383 af 22. maj 1996 om skifte af dødsboer, som ændret ved § 2 i lov nr. 1116 af 29. december 1999, foretages følgende ændring:

1. Efter kapitel 31 indsættes:

»Kapitel 31 a

Digital kommunikation

§ 115 a. Krav om skriftlighed eller underskrift er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Meddelelsen skal være forsynet med en digital signatur.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation med skifteretten, herunder om anvendelsen af digital signatur.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for skifteretten.

Stk. 4. Hvis en digital meddelelse ikke er forsynet med digital signatur eller er behæftet med andre fejl, der gør den uegnet til at indgå i skifterettens behandling af en sag, kan skifteretten afvise meddelelsen eller fastsætte en frist for afhjælpning af manglen. Efter anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.

§ 115 b. Skifteretten kan ved meddelelser fra retten anvende digital kommunikation, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog om forkyndelse retsplejelovens § 155, nr. 2. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.«

§ 4

I lov om skifte af fællesbo mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 725 af 23. oktober 1986, som ændret senest ved § 11 i lov nr. 385 af 22. maj 1996, foretages følgende ændring:

1. Efter § 92 indsættes:

»§ 92 a. Krav om skriftlighed eller underskrift er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Meddelelsen skal være forsynet med en digital signatur.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation med skifteretten, herunder om anvendelsen af digital signatur.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for skifteretten.

Stk. 4. Hvis en digital meddelelse ikke er forsynet med digital signatur eller er behæftet med andre fejl, der gør den uegnet til at indgå i skifterettens behandling af en sag, kan skifteretten afvise meddelelsen eller fastsætte en frist for afhjælpning af manglen. Efter anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.

§ 92 b. Skifteretten kan ved meddelelser fra retten anvende digital kommunikation, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog om forkyndelse retsplejelovens § 155, nr. 2. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.«

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse. Lovens § 1, nr. 1-2, 8-11 og 13-15, træder dog i kraft den 1. juli 2004.

Stk. 2. § 1 gælder ikke for Færøerne og Grønland. §§ 2-4 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	6479
2. Digital kommunikation med domstolene	6479
2.1. Baggrund	6479
2.2. Digital kommunikation, formkrav mv.	6479
2.3. Persondataloven	6480
2.4. Digital kommunikation inden for retsplejen	6481
2.5. Lovforslagets udformning	6482
2.6. Særligt om digital forkyndelse	6486
2.6.1. Gældende ret	6486
2.6.2. Lovforslagets udformning	6486
3. Afsigelse af kendelser med begrænset sagsfremstilling	6487
3.1. Gældende ret	6487
3.2. Lovforslagets udformning	6488
4. Midlertidig beskikkelse af dommere	6488
4.1. Gældende ret	6488
4.2. Lovforslagets udformning	6488
5. Inddrivelse af disciplinære bøder pålagt af Advokatnævnet	6489
5.1. Gældende ret	6489
5.2. Lovforslagets udformning	6489
6. Behandlingen af personer, der tages i forvaring efter retsplejeloven	6490
6.1. Gældende ret	6490
6.1.1. Retsplejelovens § 178	6490
6.1.2. Retsplejelovens § 494, stk. 2, og § 497, stk. 2	6490
6.1.3. Reglerne for strafafsonere (straffuldbyrdsloven)	6491
6.1.4. Reglerne om ophold i varetægtsfængsel (retsplejeloven)	6491
6.2. Lovforslagets udformning	6491
7. Frivillig overførsel af en varetægtsarrestant til en institution under kriminalforsorgen	6492
7.1. Gældende ret	6492
7.2. Differentieringsudvalgets overvejelser	6493
7.3. Lovforslagets udformning	6494
8. Behandlingen af varetægtsarrestanter i fuldbyrdsinstitutioner mv.	6494
8.1. Gældende ret	6494
8.2. Lovforslagets udformning	6494
9. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser	6495
10. Høring	6496

1. Indledning

Hovedformålet med lovforslaget er at fjerne de retlige hindringer for digital kommunikation til og fra domstolene med henblik på at lette og fremme anvendelsen af moderne informationsteknologi ved kommunikation med domstolene.

Lovforslaget indebærer, at der i retsplejeloven, konkursloven, dødsboskifteloven og skifteloven ind sættes generelle bestemmelser, hvorefter krav om skriftlighed eller underskift ikke skal være til hinder for, at meddelelser til retten kan sendes ved brug af digital kommunikation, f.eks. ved e-mail. Der foreslås endvidere regler om, at meddelelser fra retten kan sendes ved brug af digital kommunikation, hvis den pågældende modtager har givet samtykke hertil. Endelig foreslås det, at »digital forkyndelse« indføres som ny forkyndelsesform.

Denne del af lovforslaget bygger på en redegørelse om digital kommunikation med domstolene, der i oktober 2003 er afgivet af en arbejdsgruppe under Domstolsstyrelsen (herefter »redegørelsen« og »arbejdsgruppen«). Redegørelsen har været forelagt Retsplejerådet, der generelt har tilsluttet sig arbejdsgruppens forslag, jf. lovforslagets bilag 2, og lovforslaget svarer i det væsentlige til arbejdsgruppens lovudkast.

Lovforslaget indeholder herudover forskellige andre ændringer af retsplejeloven.

Det foreslås, at der – ligesom for byretsdomme i borgerlige sager – bliver mulighed for at afsige byretskendelser i borgerlige sager med begrænset sagsfremstilling. Det foreslås desuden, at midlertidig beskikkelse i en dommerstilling i mere end et år ikke længere kun skal kunne ske, hvis dommeren udfører et andet offentligt hverv, og hvis en anden fast ansat dommer midlertidigt beskikkes i den pågældende stilling. Det foreslås endvidere, at disciplinære bøder, der pålægges af Advokatnævnet, skal kunne tvangsinddrives ved udpantning og lønindeholdelse.

Der foreslås endvidere nærmere regler om, hvordan personer, som er taget i forvaring efter retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5 (vidneforvaring), § 494, stk. 2, og § 497, stk. 2 (forvaring af skyldner), skal behandles. Endelig foreslås det at lette proceduren for frivillig overførsel til fuldbyrdelsesinstitutioner under kriminalforsorgen.

2. Digital kommunikation med domstolene

2.1. Baggrund

I januar 2002 udsendte Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling samt Justitsministeriet en handlingsplan for ministeriernes arbejde med modernisering af formkrav i lovgivningen, der unødigt for-

hindrer digital kommunikation. Baggrunden for handlingsplanen var forslaget om lovmodernisering i betænkning nr. 1400/2000 om e-signatur og formkrav i lovgivningen, der er afgivet af Justitsministeriets udvalg om retsvirkningerne af digital signatur mv.

Ifølge handlingsplanen skulle de enkelte ministerier gennemgå egen lovgivning med henblik på at finde frem til de bestemmelser, der udgjorde eller kunne udgøre en hindring for digital kommunikation, både med hensyn til kommunikation mellem det offentlige og borgere og virksomheder mv. og med hensyn til kommunikation mellem borgere og virksomheder mv. Hvert ministerium skulle herefter udarbejde en prioriteret handlingsplan for arbejdet med at ændre de formkrav, som udgjorde en hindring for digital kommunikation.

Af Justitsministeriets handlingsplan for lovmodernisering fremgår bl.a., at enkelte regelsæt indeholder formkrav, der kan hindre digital kommunikation, men som efter ministeriets vurdering ikke umiddelbart kan ændres. Der peges i handlingsplanen på, at indførelse af digital kommunikation på visse centrale retsområder, f.eks. inden for retsplejen, rejser en række teoretiske og praktiske spørgsmål, der kræver særskilt overvejelse.

Efter drøftelse med Justitsministeriet nedsatte Domstolsstyrelsen herefter i foråret 2002 en arbejdsgruppe med henblik på at udpege de bestemmelser, der hindrer digital kommunikation i retsplejeloven, konkursloven, skifteloven og dødsboskifteloven. På grundlag heraf skulle arbejdsgruppen komme med forslag til, hvordan anvendelsen af digital kommunikation inden for retsplejen kan fremmes, herunder komme med forslag til de nødvendige lovændringer. Arbejdsgruppen afleverede i oktober 2003 en redegørelse om digital kommunikation med domstolene, jf. punkt 1 ovenfor.

Det bemærkes, at arbejdsgruppen ikke har overvejet spørgsmålet om digital kommunikation på tinglysningsområdet (»papirløs tinglysning«). Dette spørgsmål overvejes for tiden i Justitsministeriets Tinglysningsudvalg.

2.2. Digital kommunikation, formkrav mv.

Redegørelsen side 13 ff. indeholder en gennemgang af en række mere generelle spørgsmål i relation til digital kommunikation.

Det fremgår af redegørelsen, at arbejdsgruppen ved digital kommunikation forstår enhver form for kommunikation, hvor meddelelsen er digitaliseret, dvs. opbrudt i form af talværdier. En digital meddelelse er i sig selv uforståelig, men kan gøres tilgængelig, f.eks.

ved udskrift på papir eller ved at blive vist på en computerskærm. I modsætning til et papirdokument, der uden videre er læsbart, vil et digitalt dokument således altid skulle gennemgå en behandling, før det kan læses.

Digital kommunikation omfatter bl.a. kommunikation ved brug af e-post (e-mail). Andre former for digital kommunikation kan være anvendelse af webteknologier, hvor der f.eks. kommunikeres med en offentlighed myndighed via myndighedens hjemmeside, eller kommunikation mellem datasystemer uden direkte menneskelig indblanding, f.eks. automatisk overførsel af digitale dokumenter fra en myndighed til en anden.

Med hensyn til betydningen af formkrav i lovgivningen mv. anfører arbejdsgruppen generelt, at krav om skriftlighed og underskrift kan tjene en række forskellige formål. Der kan f.eks. være tale om at skabe sikkerhed for, at en meddelelse stammer fra en bestemt person, eller om forskellige bevisfunktioner, herunder bevissikring af meddelelsens indhold, af at meddelelsen er modtaget eller godkendt, eller af tidspunktet for modtagelsen af meddelelsen. Der henvises til redegørelsen side 21 ff.

Arbejdsgruppen peger på, at en personlig underskrift er med til at give en meddelelse troværdighed. En underskrift på et dokument er som regel udtryk for, at den, der har underskrevet dokumentet, har godkendt dokumentet, herunder f.eks. påtaget sig en forpligtelse i overensstemmelse med dokumentets indhold. Medmindre dokumentet indeholder iøjnefaldende rettelser, vil man endvidere normalt gå ud fra, at dokumentet ikke er ændret efter underskrivelsen.

Ved digital kommunikation kan de tilsvarende krav til meddelelsen sikres ved anvendelse af en såkaldt digital signatur, der kan betragtes som en digital underskrift. En digital signatur bygger på et krypteringssystem, hvorved meddelelsens autencitet (at den stammer fra den angivne afsender) og integritet (at den ikke er ændret undervejs) kan sikres. Der henvises til redegørelsen side 16 ff.

Lov nr. 417 af 31. maj 2000 om elektroniske signaturer indeholder særlige regler om signaturer, som er forbundet med en særlig høj grad af sikkerhed både teknisk og i forbindelse med udstedelsen af det certifikat, der er knyttet til signaturen – de såkaldte »kvalificerede certifikater«. Ved siden heraf findes en række ikke-kvalificerede signaturer, hvor der f.eks. ikke stilles de samme krav til proceduren i forbindelse med udstedelsen af det certifikat, der er knyttet til den digitale signatur. Det kan i den forbindelse nævnes, at Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har

forestået udviklingen af den såkaldte OCES-standard (Certifikatpolitik for Offentlige Certifikater til Elektronisk Service), som er udtryk for den offentlige politik for anvendelse af digitale signaturer ved kommunikation med det offentlige. Der henvises til redegørelsen side 18.

2.3. Persondataloven

Lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger (persondataloven) gælder bl.a. for behandling af personoplysninger, som helt eller delvist foretages ved hjælp af elektronisk databehandling, jf. lovens § 1, stk. 1. Persondataloven omfatter enhver form for information om en identificerbar fysisk person. Loven gælder også for domstolenes behandling af personoplysninger.

Efter persondatalovens § 41, stk. 3, skal den dataansvarlige og databehandleren træffe de fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at personoplysninger hændeligt eller ulovligt tilintetgøres, fortabes eller forringes, samt mod, at de kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven.

I medfør af persondatalovens § 41, stk. 1, har Justitsministeriet udstedt bekendtgørelse nr. 528 og nr. 535 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles henholdsvis af den offentlige forvaltning og domstolene. Eksterne kommunikationsforbindelser må efter § 14 i bekendtgørelserne kun etableres, hvis der træffes særlige foranstaltninger for at sikre, at uvedkommende ikke gennem disse forbindelser kan få adgang til personoplysninger.

Om denne bestemmelse hedder det i Datatilsynets vejledning af 2. april 2001 til bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning, bl.a.:

»Bestemmelsen gælder enhver form for telekommunikation i forbindelse med behandling af personoplysninger, f.eks. forsendelse af oplysninger med telefax eller ekstern e-post, etablering af terminaladgang ved opkaldsmodem, adgang til oplysninger via myndighedens hjemmeside og etablering af internetadgang fra arbejdspladser på myndighedens interne net. De særlige sikkerhedsforanstaltninger skal træffes efter myndighedens vurdering af sikkerhedsrisici i det konkrete tilfælde, herunder med hensyntagen til karakteren af de omhandlede oplysninger...

Ved tilslutning til Internet eller andre åbne net skal der træffes foranstaltninger, som sikrer imod uved-

F. t. l. vedr. retsplejeloven m.v.

kommende trafik og forhindrer adgang fra det åbne net til den dataansvarliges interne net.

Ved brug af telefax skal opmærksomheden særligt været rettet mod dels risikoen for at faxen sendes til forkert modtager, dels at den modtagne fax kan være tilgængelig for uvedkommende hos modtageren...

For transmission af personoplysninger over åbne net (f.eks. Internet) gælder konkret nedenstående minimumskrav om sikkerhedsforanstaltninger:

Ved transmission af oplysninger over det åbne Internet er der generelt en risiko for, at oplysningerne undervejs læses og endog ændres af uvedkommende. Derudover er der en risiko for, at parterne i kommunikationen ikke er dem, de udgiver sig for.

Disse risici må vurderes af den dataansvarlige i den konkrete situation, således at der kan træffes de fornødne sikkerhedsforanstaltninger.

Hvad angår fortrolighed kan denne sikres ved forsvarlig kryptering af de transmitterede oplysninger. Hvis der er tale om transmission af fortrolige oplysninger, herunder personnummer, skal der som minimum foretages en kryptering. Hvis de transmitterede oplysninger er af følsom karakter (omfattet af persondatalovens § 7, stk. 1 og § 8, stk. 1), skal der anvendes en stærk kryptering, baseret på en anerkendt algoritme.

Sikkerhed for autenticitet (afsenders og modtagers identitet) og integritet (de transmitterede oplysningers ægthed) må sikres i fornødent omfang ved anvendelse af passende sikkerhedsforanstaltninger, f.eks. elektronisk signatur eller individuelle, fortrolige adgangskoder.«

Ved digital kommunikation til eller fra domstolene vil reglerne i persondataloven således kunne indebære, at der skal ske kryptering eller lignende af meddelelser, der indeholder personoplysninger, således at uvedkommende ikke kan læse indholdet af meddelelsen. Endvidere skal der ved anvendelse f.eks. af en digital signatur gives sikkerhed for afsenderens og modtagerens identitet og for, at meddelelsen ikke er blevet ændret undervejs.

Der henvises til redegørelsen side 31 ff.

2.4. Digital kommunikation inden for retsplejen

Retsplejeloven, konkursloven, dødsboskifteloven og skifteloven indeholder ikke særlige regler om digital kommunikation til eller fra domstolene. Lovene indeholder imidlertid en række formkrav til forskellige meddelelser mv. i form af krav om skriftlighed eller underskrift.

Arbejdsgruppen har ved sin gennemgang af retsplejeloven mv. taget udgangspunkt i, at krav om skriftlig-

hed eller underskrift ikke i sig selv kan antages at være til hinder for digital kommunikation, men at det må bero på en konkret fortolkning af det pågældende formkrav, om det er til hinder for digital kommunikation. En sådan fortolkning vil ikke nødvendigvis gøre det muligt at fastslå med sikkerhed, om et formkrav er til hinder for digital kommunikation eller ej, og det vil således i nogle tilfælde være tvivlsomt, om digital kommunikation kan anvendes.

Med hensyn til meddelelser *fra* retten fremgår det af retsplejelovens § 154, at meddelelser gives på den måde, som rettens formand bestemmer, medmindre loven bestemmer andet. Arbejdsgruppen finder, at retten i medfør af denne bestemmelse kan bestemme, at en meddelelse fra retten skal gives ved digital kommunikation, medmindre der er opstillet særlige formkrav, der må fortolkes sådan, at der ikke kan anvendes digital kommunikation. Om digital forkyndelse henvises til punkt 2.6. nedenfor.

2.4.1. Arbejdsgruppen har ved sin gennemgang af *retsplejelovens* regler om den *civile retspleje* fundet, at en række formkrav i loven er til hinder for anvendelse af digital kommunikation *til* retten, eller at det i hvert fald må anses for tvivlsomt, om digital kommunikation kan anvendes.

Det anføres, at f.eks. stævning, svarskrift og senere processkrifter skal være skriftlige, og at skriftlighedskravet på grundlag af disse dokumenters betydning for sagen må antages at være til hinder for fremsendelse til retten ved brug af digital kommunikation. Arbejdsgruppen bemærker, at retsplejelovens § 261, stk. 2, hvorefter retten skal afvise processkrifter, der ikke er underskrevet af parten eller en mødeberettiget, må antages at forudsætte, at processkrifter skal underskrives af parten selv eller af en rettergangsfuldmægtig (typisk en advokat) på partens vegne. Det er i retspraksis antaget, at der skal være tale om en original underskrift, således at f.eks. en telefaxet stævning skal efterfølges af den originale stævning. Dette underskriftskrav vil efter arbejdsgruppens opfattelse være til hinder for anvendelse af digital kommunikation.

Med hensyn til meddelelser *fra* retten antager arbejdsgruppen, at digital kommunikation bl.a. ikke kan anvendes, hvis meddelelsen skal forkyndes, eller hvis der er knyttet særlige retsvirkninger til meddelelsen, f.eks. udeblivelsesvirkning eller afbrydelse af processuelle frister.

Der henvises til redegørelsen side 61 ff.

Med hensyn til retsplejelovens regler om *tvangsfuldbyrdelse* mv. peger arbejdsgruppen ligeledes på en række bestemmelser, der må antages at være til hinder for digital kommunikation, f.eks. kravet om

skriftlighed ved anmodning om tvangsauktion over fast ejendom. Det antages endvidere, at der ikke med sikkerhed kan anvendes digital kommunikation f.eks. ved anmodninger til retten om brugeligt pant, umiddelbare fagedforretninger, arrest- og forbudsforretninger mv. Arbejdsgruppen peger også på, at retsplejelovens § 561, stk. 1, om, at indkaldelse af skyldneren til vejledningsmøde ved tvangsauktion over fast ejendom skal ske ved anbefalet brev, er til hinder for digital kommunikation.

Der henvises til redegørelsen side 75 ff.

Inden for *strafferetsplejen* antager arbejdsgruppen, at digital kommunikation ikke kan anvendes ved fremsendelse af anklageskrifter eller retsmødebegæring til retten.

Der henvises til redegørelsen side 85 ff.

Arbejdsgruppen bemærker endelig, at *Procesbevillingsnævnet*, der behandler ansøgninger om anden- og tredjeinstansbevillinger i civile sager og straffesager, selv fastsætter sin forretningsorden, jf. retsplejelovens § 25, og at nævnet stiller krav om, at en ansøgning om en procesbevilling skal være skriftlig. Nævnet modtager for tiden ikke ansøgninger, der sendes ved anvendelse af digital kommunikation, f.eks. e-mail, jf. redegørelsen side 95 f.

2.4.2. Med hensyn til *konkursloven* anfører arbejdsgruppen, at det under hensyn til den væsentlige betydning, der tillægges en anmeldelse om betalingsstandsning eller en konkursbegæring mv., må anses for tvivlsomt, om konkurslovens skriftlighedskrav giver mulighed for at anvende digital kommunikation. Det antages endvidere, at disse dokumenter skal underskrives, hvilket under alle omstændigheder må antages at være til hinder for anvendelsen af digital kommunikation, jf. om retsplejelovens § 261, stk. 2, ovenfor i punkt 2.4.1.

Der henvises til redegørelsen side 97 ff.

2.4.3. Arbejdsgruppen anfører, at *dødsboskifteloven* i visse tilfælde stiller krav om underskrift, f.eks. § 25, stk. 5, om åbningsstatus i privatskiftede boer, § 32 om boopgørelser i privatskiftede boer, § 33, stk. 3, om opgørelser af aktiver og passiver i forenklede private skifter, og § 68, stk. 2, om boopgørelser i bobestyrerboer. Arbejdsgruppen antager, at disse underskriftskrav umiddelbart er til hinder for, at de nævnte opgørelser mv. indsendes digitalt.

Dødsboskifteloven indeholder herudover i flere tilfælde bestemmelser, der indeholder krav om eller forudsætter skriftlighed, f.eks. § 82, stk. 1, om anmeldelse af fordringer til bobestyreren, og § 96, stk. 1, om klage over bobestyreren. Det beror i disse tilfælde på

en vurdering af hver enkelt bestemmelse, om digital kommunikation er udelukket.

Der henvises til redegørelsen side 105 ff.

2.4.4. *Skifteloven* gælder i dag alene for skifte ved separation og skilsmisse mv., ved skifte af andre boer, jf. lovens § 82 (f.eks. interessentskabsboer) og for dødsboskifte, når dødsfaldet er sket inden dødsboskiftelovens ikrafttræden den 1. januar 1997. Reglerne om skifte ved separation og skilsmisse mv. findes i lovens kapitel 6, hvis regler imidlertid henviser til eller forudsætter anvendelse af de fleste andre bestemmelser i loven. Det samme gør sig gældende for boer omfattet af lovens § 82.

Arbejdsgruppen anfører, at hvis en begæring om ægtefælleskifte fremsættes skriftligt – og ikke f.eks. mundtligt i et retsmøde – må det antages, at begæringen skal underskrives på samme måde som proceskrifter, jf. om retsplejelovens § 261, stk. 2, ovenfor i punkt 2.4.1., hvilket må anses at være til hinder for anvendelse af digital kommunikation. Bortset herfra og fra den usikkerhed, der følger af uklarheden om, hvilke regler der – ud over dem, der udtrykkeligt er nævnt i lovens kapitel 6 – finder anvendelse på ægtefælleskifter, finder arbejdsgruppen ikke, at der er regler i skifteloven, der hindrer eller vanskeliggør digital kommunikation.

Arbejdsgruppen bemærker, at skifte af boer omfattet af skiftelovens § 82 har begrænset praktisk betydning. § 82 indeholder en henvisning til skiftelovens regler om offentlig skiftebehandling af dødsboer »med de lempelser, der følger af forholdets natur«. Som følge af disse boers begrænsede praktiske betydning, har arbejdsgruppen afstået fra at foretage en fuldstændig gennemgang af reglerne i skifteloven.

Der henvises til redegørelsen side 109 f.

2.5. Lovforslagets udformning

2.5.1. Som det fremgår af punkt 2.4. ovenfor, stiller retsplejeloven og de andre processuelle love, som er behandlet i redegørelsen, i en række tilfælde krav om eller forudsætter skriftlighed og i visse tilfælde herudover et krav om underskrift. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at disse formkrav i flere tilfælde vil være til hinder for anvendelse af digital kommunikation til eller fra domstolene, eller at det i hvert fald må anses for tvivlsomt, om digital kommunikation kan anvendes.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at digital kommunikation til domstolene bør gennemføres i videst muligt omfang, således at digital kommunikation er et tilbud til domstolenes brugere, som kan anvendes som alternativ til almindelig papirbaseret kommunikation. Efter arbejdsgruppens opfattelse bør de ovennævnte

retlige hindringer for digital kommunikation med domstolene derfor fjernes, ligesom der må anses at være et stort praktisk behov for en afklaring af de tilfælde, hvor det er tvivlsomt, om digital kommunikation kan anvendes. Arbejdsgruppen peger i den forbindelse på, at usikkerhed om, hvorvidt digital kommunikation kan anvendes, i sig selv vil kunne begrænse anvendelsen af digital kommunikation.

Arbejdsgruppen har overvejet, om der er tilfælde, hvor det kan anses for velbegrundet at opretholde formkrav om skriftlighed og eventuelt underskrift, der må anses for at være til hinder for digital kommunikation med domstolene, dvs. om der er tilfælde, hvor digital kommunikation ikke bør kunne anvendes.

Arbejdsgruppen har med hensyn til retsplejelovens regler om behandling af civile sager ikke fundet tilfælde, hvor digital kommunikation bør være udelukket. Arbejdsgruppen har særligt overvejet, om bilag til stævninger og andre processkrifter bør kunne fremsendes digitalt og finder ikke, at dette bør være udelukket. Arbejdsgruppen peger på, at flere og flere bilag med tiden må forventes at ville foreligge digitalt, og at fordelen ved digital fremsendelse af et processkrift vil være minimal, hvis ikke også bilag til processkriftet kan fremsendes digitalt, men skal fremsendes med almindelige post eller lignende.

Arbejdsgruppen finder ikke, at der inden for det fagedretlige område eller strafferetsplejen kan påvises sådanne særlige forhold, der kan begrunde, at der på disse områder skulle gælde andre regler om digital kommunikation med domstolene end inden for den civile retspleje.

Heller ikke inden for konkursloven, dødsboskifte-loven eller skifteloven har arbejdsgruppen fundet tilfælde, hvor anvendelse af digital kommunikation bør være udelukket.

Arbejdsgruppen har særligt overvejet, om der med hensyn til anmeldelser om betalingsstandsning samt anmodninger om konkurs, akkordforhandling og gældssanering foreligger så tungtvejende hensyn, at muligheden for anvendelse af digital kommunikation bør begrænses, f.eks. som følge af, at de nævnte anmeldelser og begæringer kan have vidtrækkende betydning også for andre end skyldneren. Arbejdsgruppen finder imidlertid ikke, at dette bør være til hinder for digital kommunikation, hvis denne foregår på betryggende måde.

2.5.2. Arbejdsgruppen har overvejet, hvilken lovteknisk løsning der bør anvendes ved udformningen af regler, der skal fjerne de retlige hindringer for digital kommunikation med domstolene. Arbejdsgruppen anfører, at grundlovens § 61 i almindelighed antages

at være til hinder for, at regler om domstolenes organisation og virksomhed fastsættes administrativt. Efter arbejdsgruppens opfattelse kan det derfor ikke ved en generel bemyndigelsesbestemmelse overlades til f.eks. justitsministeren at fastsætte nærmere regler om, i hvilket omfang der kan anvendes digital kommunikation til eller fra domstolene.

Arbejdsgruppen har overvejet, om der bør indføres en eller flere generelle bestemmelser i retsplejeloven mv. om digital kommunikation, eller om regler om digital kommunikation bør fastsættes i relation til de enkelte bestemmelser, der foreskriver eller forudsætter formkrav om skriftlighed og/eller underskrift.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at en lovgivningsmodel med generelle bestemmelser om digital kommunikation med domstolene, hvortil der eventuelt vil kunne fastsættes særlige undtagelser eller begrænsninger, må anses for den mest hensigtsmæssige løsning. Med en sådan model vil det være muligt i én enkelt bestemmelse at skaffe sig oplysning om, hvordan f.eks. retsplejeloven forholder sig til digital kommunikation, og samtidig undgås en række unødige gentagelser i den samme lov. Den, der f.eks. vil undersøge retsplejelovens krav til et svarskrift, vil ganske vist skulle søge flere steder i loven, men arbejdsgruppen finder ikke, at dette med vægt taler imod en sådan løsningsmodel.

Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund, at der i retsplejeloven, konkursloven og dødsboskifteloven indsættes en ny generel bestemmelse, hvorefter krav i de pågældende love om skriftlighed og om underskrift ikke skal være til hinder for, at der kan anvendes digital kommunikation til domstolene.

Med arbejdsgruppens forslag vil det for så vidt angår kommunikation til domstolene også fremover være op til afsenderen, om kommunikationen skal ske digitalt eller på traditionel vis. Forslaget sikrer alene, at afsenderen har mulighed for at vælge digital kommunikation. Det er dog en forudsætning, at domstolene er i stand til at modtage digital kommunikation, og at afsenderen betjener sig af en teknisk løsning, der gør det muligt for domstolene at læse kommunikationen. Alle retter har i dag internetforbindelse og har dermed mulighed for at modtage digital post som e-mail. Forslaget sikrer imidlertid også, at domstolene kan modtage digital post på anden måde, f.eks. ved forskellige selvbetjeningsløsninger via domstolens hjemmeside, når dette bliver en teknisk mulighed. Arbejdsgruppen foreslår i den forbindelse, at Domstolsstyrelsen får bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler til gennemførelse af den digitale kommunikation.

For at opnå samme sikkerhed med hensyn til meddelelsens autenticitet (at den stammer fra den angivne afsender) og integritet (at den ikke er blevet ændret undervejs) ved digital kommunikation som ved traditionel papirbaseret kommunikation foreslår arbejdsgruppen, at afsenderen skal anvende en digital signatur, jf. herom punkt 2.2. ovenfor. Det foreslås samtidig, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om den digitale signatur, herunder hvilke sikkerhedsmæssige krav signaturløsningen skal opfylde.

Efter de foreslåede regler kan der kun stilles krav om digital signatur i tilfælde, hvor der gælder formkrav om skriftlighed og/eller underskrift. Det må imidlertid forventes, at domstolene vil modtage digitale meddelelser, der ikke er forsynet med digital signatur, og hvor det for den almindelige bruger måske kan være tvivlsomt, om der i det enkelte tilfælde gælder et sådant krav. For at lette brugen af digital kommunikation foreslår arbejdsgruppen derfor, at der i tilfælde, hvor der gælder formkrav, og der ikke er anvendt en digital signatur, kan meddeles en frist til at genfremsende meddelelsen med en digital signatur. Dette svarer til ordningen efter retsplejelovens § 349, stk. 2, om fastsættelse af en frist til at afhjælpe mangler ved en stævning.

Arbejdsgruppen forudsætter i øvrigt, at de foreslåede regler om digital kommunikation med domstolene også finder anvendelse ved kommunikation med Procesbevillingsnævnet.

2.5.3. Arbejdsgruppen anfører, at det kan være tvivlsomt, hvornår en digital meddelelse kan anses for at være »kommet frem« til en domstol eller modtaget. Spørgsmålet er af væsentlig betydning, navnlig i relation til frister for sagsanlæg, forældelse mv. Usikkerhed med hensyn til dette spørgsmål kan endvidere indebære, at digital kommunikation vil ske i mindre omfang. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der i loven udtrykkeligt tages stilling, hvornår en digital meddelelse anses for modtaget og dermed kan virke fristafbrydende. Det foreslås, at det afgørende tidspunkt er, hvornår meddelelsen kan gøres tilgængelig for retten. Dette tidspunkt kan være forskelligt, alt efter hvilken digital kommunikationsform der anvendes. Det er således ikke afgørende, hvornår meddelelsen rent faktisk gøres tilgængelig for retten.

En digital meddelelse må efter arbejdsgruppens forslag anses for modtaget, når meddelelsen er tilgængelig for retten i en modtagelsesanordning eller et datasystem på en sådan måde, at meddelelsen kan behandles. Kan modtagelsestidspunktet for en elektronisk meddelelse ikke fastlægges som følge af problemer med rettens it-systemer eller andre lignende proble-

mer, må meddelelsen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor meddelelsen blev afsendt, hvis pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet kan fremskaffes.

Der henvises til redegørelsen side 73 ff., 84, 93 ff., 103 f. og 108 om arbejdsgruppens overvejelser om digital kommunikation til domstolene.

Ved digital kommunikation til domstolene er det som udgangspunkt op til afsenderen, om meddelelsen skal krypteres eller lignende for at sikre, at uvedkommende ikke kan læse meddelelsen. Persondatalovens regler om behandling af personoplysninger gælder dog også i denne situation, hvilket bl.a. indebærer, at en advokat f.eks. ikke må sende fortrolige oplysninger til domstolene ved brug af digital kommunikation, f.eks. i en stævning med bilag, uden at der er foretaget kryptering eller lignende med henblik på at sikre, at uvedkommende ikke kan læse meddelelsen. Det antages, at dette også gælder oplysninger om den pågældendes klient, selv om klienten f.eks. måtte have givet samtykke til, at oplysningerne sendes ukrypteret.

2.5.4. Med hensyn til digital kommunikation fra domstolene er det arbejdsgruppens opfattelse, at domstolene bør anvende digital kommunikation i videst muligt omfang.

Arbejdsgruppen bemærker, at der må antages at gælde en generel regel om, at private personer, virksomheder mv. som udgangspunkt ikke bør kunne kontaktes af domstolene eller andre offentlige myndigheder ved digital kommunikation, medmindre den pågældende forudgående har givet et udtrykkeligt eller stiltiende samtykke. Et sådant samtykke vil kunne ligge i, at borgeren selv har henvendt sig ved digital kommunikation. Ved professionelle parter, som f.eks. advokater og andre offentlige myndigheder, kan samtykket ligge i anvendelse af brevpapir med angivelse af e-mailadresse.

Efter arbejdsgruppens opfattelse vil udtrykkelige regler om digital kommunikation fra domstolene medvirke til at klargøre retsstillingen på dette område, hvilket i sig selv vil kunne fremme digital kommunikation. Arbejdsgruppen foreslår derfor en præcisering af retsplejelovens § 154, således at det udtrykkeligt fremgår, at der kan anvendes digital kommunikation fra retten, hvis modtageren har samtykket heri. Det foreslås endvidere, at der i konkursloven og dødsbo-skifteloven indsættes udtrykkelige regler om, at meddelelser fra domstolene kan sendes ved brug af digital kommunikation. Med hensyn til det særlige spørgsmål om digital forkyndelse henvises til punkt 2.6. nedenfor.

Domstolenes behandling af personoplysninger er omfattet af persondataloven, jf. punkt 2.3. ovenfor. Ved digital kommunikation fra domstolene fører persondataloven til, at meddelelsen skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde, hvis den indeholder fortrolige personoplysninger. Hvis en meddelelse i øvrigt indeholder oplysninger, der er fortrolige, f.eks. om selskaber, anfører arbejdsgruppen, at de almindelige regler om tavshedspligt fører til, at meddelelsen skal krypteres for at opnå sikkerhed for, at meddelelsen ikke kan læses af uvedkommende. Efter arbejdsgruppens opfattelse bør det fremgå udtrykkeligt af lovbestemmelserne, at der ved digital kommunikation fra domstolene skal ske kryptering, hvis meddelelsen indeholder fortrolige oplysninger.

Der henvises til redegørelsen side 11 og 116 f.

2.5.5. Arbejdsgruppen foreslår ikke ændringer af skifteloven, der fortsat gælder for ægtefælleskifter og for skifte af særlige boer, jf. lovens § 82. Arbejdsgruppen anfører herom, at også en begæring om ægtefælleskifte bør kunne indgives ved digital kommunikation. Da det gældende krav om underskrift ikke følger direkte af skifteloven, men bygger på det generelle krav om underskrift af processkrifter mv., finder arbejdsgruppen, at det med forslaget til ændring af retsplejeloven fremover også vil være muligt at anvende digital kommunikation ved en begæring om ægtefælleskifte.

Bortset fra den usikkerhed, der følger af uklarheden om, hvilke regler der – ud over dem, der udtrykkeligt er nævnt i skiftelovens kapitel 6 – finder anvendelse på ægtefælleskifter, finder arbejdsgruppen ikke, at der herudover er regler i skifteloven, der hindrer eller vanskeliggør digital kommunikation, jf. punkt 2.4.4. ovenfor. Som det også fremgår heraf, har arbejdsgruppen som følge af den begrænsede praktiske betydning af reglerne om skifte af boer efter skiftelovens § 82 ikke fundet anledning til at foretage en nærmere vurdering af, om der måtte være bestemmelser andre steder i skifteloven, der vil kunne være til hinder for digital kommunikation. Arbejdsgruppen forudsætter dog, at digital kommunikation kan anvendes ved behandlingen af disse boer i samme omfang som ved behandlingen af andre boer.

Der henvises til redegørelsen side 118.

2.5.6. Redegørelsen har været forelagt Retsplejerådet, der generelt har tilsluttet sig arbejdsgruppens forslag. Retsplejerådets udtalelse er medtaget som bilag 2 til lovforslaget.

2.5.7. Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens forslag om at fjerne de retlige hindringer for digital kommunikation til og fra domstolene, herunder

med henblik på at afklare retsstillingen i de tilfælde, hvor det må anses for tvivlsomt, om der er mulighed for digital kommunikation. Justitsministeriet er endvidere enig i, at det må anses for mest hensigtsmæssigt, at der indsættes generelle bestemmelser i retsplejeloven mv. om digital kommunikation med domstolene, og lovforslaget er i det væsentlige udformet i overensstemmelse med arbejdsgruppens lovudkast.

Det bemærkes, at de foreslåede regler ikke vedrører digital kommunikation med domstolene på tinglysningsområdet (»papirløs tinglysning«). Dette spørgsmål overvejes for tiden i Justitsministeriets Tinglysningsudvalg.

Som det fremgår af punkt 2.5.5. ovenfor, foreslår arbejdsgruppen ingen ændringer af skifteloven. Med henblik på at udelukke tvivl om, i hvilket omfang der også på dette område kan anvendes digital kommunikation med domstolene, finder Justitsministeriet det imidlertid rigtigst, at der også i skifteloven indsættes regler om digital kommunikation, der svarer til de foreslåede regler i retsplejeloven, konkursloven og dødsboskifteloven.

Det bemærkes endvidere, at Procesbevillingsnævnet har tilkendegivet, at nævnet nøje følger udviklingen med hensyn til anvendelse af digital kommunikation med domstolene og forventer at indrette sin praksis i overensstemmelse hermed.

Indførelsen af muligheden for at anvende digital kommunikation inden for retsplejen vil i sig selv ikke indebære ændringer i retsplejelovens regler om domstolens sagsbehandling mv. eller i, hvilke krav der kan stilles til tilvejebringelse af bevismidler under domstolens behandling af en konkret sag, f.eks. forevisning af et originalt dokument for retten, eller til udarbejdelse af materiale til brug for behandlingen af en sag, f.eks. en ekstrakt af sagens dokumenter.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3-4 og 12 (forslag til retsplejelovens §§ 148 a og 154, stk. 2, samt ændring af § 561, stk. 1, 4. pkt.) og §§ 2-4 (forslag til konkurslovens kapitel 29 a, dødsboskiftelovens kapitel 31 a og skiftelovens §§ 92 a-b).

Med hensyn til de praktiske og tekniske forudsætninger for at indføre digital kommunikation med domstolene har Domstolsstyrelsen oplyst, at domstolens nuværende it-systemer ikke er indrettet til eller forberedt på at modtage eller sende omfattende digital kommunikation, herunder ved anvendelse af digitale signaturer mv. Endvidere kan digitale meddelelser ikke indgå i retternes nuværende sagsbehandlingssystemer, og materiale, der fremsendes elektronisk, vil derfor skulle udskrives og derefter indgå i den traditionelle papirbaserede sagsbehandling. Det er på denne bag-

grund Domstolsstyrelsens vurdering, at indførelsen af digital kommunikation med domstolene på nuværende tidspunkt vil indebære visse merudgifter bl.a. til forbedring af retternes muligheder for at modtage og sende digitale meddelelser og som følge af en generel forøgelse af papirhåndteringen ved domstolene.

Domstolsstyrelsen har imidlertid peget på, at der med styrelsens projekt »Digitalisering af Danmarks Domstole« er lagt op til grundlæggende ændringer af domstolenes nuværende it-systemer med henblik på at sikre en hensigtsmæssig brug af digital kommunikation til og fra domstolene. Hvis projektet gennemføres, bliver det således bl.a. muligt for domstolene at anvende digitalt modtagne dokumenter direkte i sagsbehandlingsystemerne, så domstolene kan få det fulde udbytte af fordelene ved en digitalisering. Domstolsstyrelsen har i den forbindelse bemærket, at en gennemførelse af projektet om digitalisering af Danmarks domstole vil indebære merudgifter bl.a. til indførelse af nye it-systemer ved domstolene. Første fase af projektet er levering af et nyt fogedsystem, som i givet fald forventes at kunne tages i brug ved alle byretter i løbet af 2005.

På denne baggrund og med henblik på, at indførelsen af muligheden for at anvende digital kommunikation med domstolene sker på den mest hensigtsmæssige måde, er lovforslaget udformet sådan, at de nye regler om digital kommunikation træder i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse, således at de nye regler vil kunne sættes i kraft sagsområde for sagsområde, efterhånden som der ved domstolene indføres nye edb-sagsbehandlingsystemer. Som nævnt forventes et nyt fogedsystem i givet fald indført ved alle byretter i løbet af 2005, og det er således hensigten i givet fald samtidig hermed at sætte de nye regler om digital kommunikation i kraft for så vidt angår kommunikation til og fra fogedretterne i de sagstyper, som er omfattet af det nye fogedsystem. Der henvises til lovforslagets § 5 og bemærkningerne hertil.

2.6. Særligt om digital forkyndelse

2.6.1. Gældende ret

Forkyndelsesreglerne har en central betydning i retsplejen og har til formål at sikre, at det kan lægges til grund, at en person (part, vidne mv.) har modtaget en processuel meddelelse, således at der kan tillægges den pågældendes passivitet over for meddelelsen en særlig betydning, f.eks. afsigelse af udeblivelsesdom ved sagsøgtes passivitet i en civil retssag, jf. retsplejelovens § 354, stk. 3 og 6, eller anvendelse af reglerne om vidnetvang, jf. retsplejelovens § 178.

Efter retsplejelovens § 153, stk. 1, skal processuelle meddelelser i borgerlige sager forkyndes, medmindre andet er bestemt. Efter § 154 skal meddelelser fra retten dog kun forkyndes, hvis det er særligt foreskrevet. I straffesager skal forkyndelse kun ske, hvis dette er særligt bestemt, jf. § 153, stk. 2. Retsplejeloven indeholder herudover en række særlige regler om, i hvilket omfang der skal ske forkyndelse, jf. nærmere herom redegørelsen side 26 ff.

Forkyndelse kan ske ved brevforkyndelse, postforkyndelse eller stævningsmandsforkyndelse, jf. retsplejelovens § 155. Hertil kommer særlige regler om forkyndelse i udlandet, jf. § 158, og om forkyndelse i Statstidende, jf. § 159.

Ved brevforkyndelse sendes eller afleveres det dokument, der skal forkyndes, til den pågældende, der samtidig anmodes om at bekræfte modtagelsen på en medsendt genpart af dokumentet eller på et særligt modtagelsesbevis. Dokumentet anses for forkyndt, hvis genparten eller modtagelsesbeviset er underskrevet af den pågældende personligt, jf. § 156. Forkyndelsen anses for sket den dag, hvor den pågældende anfører at have modtaget dokumentet. Er der ikke anført en modtagelsesdato, eller er den anførte dato senere end poststemplets dato, anses forkyndelsen for sket på datoen for poststemplet på tilbagesendelsen.

Ved postforkyndelse overgives dokumentet med bilag til modtageren af en postmedarbejder, og ved stævningsmandsforkyndelse afleveres en genpart af dokumentet og eventuelle bilag af en stævningsmand.

Efter § 157 skal post- og stævningsmandsforkyndelse så vidt muligt ske for modtageren personligt på hans eller hendes bopæl, midlertidige opholdssted eller arbejdssted. Forkyndelsen er dog gyldig, uanset hvor den er foretaget, når blot meddelelsen er kommet modtageren i hænde, jf. § 163, stk. 2.

Arbejdsgruppen anfører, at forkyndelsesreglerne forudsætter, at der tale om en skriftlig meddelelse, og at kravet om skriftlighed på dette område vil kunne fortolkes således, at forkyndelse ikke kan ske ved digital kommunikation. Arbejdsgruppen peger endvidere på, at synspunktet om, at offentlige myndigheder ikke bør sende digitale meddelelser til borgere, virksomheder mv. uden forudgående samtykke vil kunne være til hinder for digital kommunikation på forkyndelsesområdet.

Der henvises til redegørelsen side 26 ff.

2.6.2. Lovforslagets udformning

Arbejdsgruppen foreslår, at »digital forkyndelse« indføres som ny forkyndelsesform. Det foreslås, at digital forkyndelse skal ske ved, at den meddelelse, der

skal forkyndes, sendes digitalt, samtidig med at modtageren opfordres til at bekræfte modtagelsen. Arbejdsgruppen har fundet, at det i denne situation, hvor den digitale meddelelse kun vil få retsvirkninger, hvis dens modtagelse bekræftes, er forsvarligt og nyttigt, at digital kommunikation kan anvendes, selv om der ikke på forhånd foreligger et samtykke.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at den digitale meddelelse kun anses for forkyndt, hvis modtageren bekræfter at have modtaget meddelelsen enten ved en digital meddelelse, der sendes ved anvendelse af en digital signatur, eller ved at sende en personligt underskrevet kopi af meddelelsen.

Der henvises til redegørelsen side 12 og 29 ff.

Som anført i punkt 2.5.6. ovenfor, har redegørelsen være forelagt Retsplejerådet, der har tilsluttet sig arbejdsgruppens forslag om at indføre regler om digital forkyndelse.

Justitsministeriet kan ligeledes tilslutte sig arbejdsgruppens forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Justitsministeriet har herved navnlig lagt vægt på forkyndelsesreglernes store praktiske betydning, og efter Justitsministeriets opfattelse bør der også på forkyndelsesområdet drages fordel af mulighederne for at anvende digital kommunikation, selv om dette indebærer, at der på dette særlige område kan ske digital kommunikation fra det offentlige til modtagere, der ikke udtrykkeligt har givet samtykke til det.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5-7 (forslag til retsplejelovens § 155, nr. 2, § 156 a og § 158), og bemærkningerne hertil.

3. Afsigelse af kendelser med begrænset sagsfremstilling

3.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 218 skal domme og kendelser »ledsages af grunde«, dvs. begrundes.

Efter § 366 a, stk. 1, skal domme i første instans i civile sager indeholde parternes påstande og en fremstilling af sagen. Sagsfremstillingen skal gengive parternes anbringender og i fornødent omfang parts- og vidneforklaringer samt angive de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse. § 366 a, stk. 2, giver dog mulighed for, at sagsfremstillingen i byretsdomme kan begrænses til en kort angivelse af parternes anbringender, hvis der samtidig gives en udførlig begrundelse for afgørelsen. Hvis en sådan dom ankes, skal retten udarbejde en supplerende redegørelse for sagen, hvilket i praksis navnlig vil være en gengivelse af de parts- og vidneforklaringer, der blev afgivet under sagen, jf. stk. 3.

Retsplejerådet har i betænkning nr. 1427/2003 om reform af den civile retspleje II foreslået, at der indsættes en generel regel i retsplejeloven om affattelse af domme, som også vil omfatte domme i straffesager og ankedomme i civile sager. En sådan regel er medtaget i lovforslag nr. L 23 (2003-04) om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Offentlighed i retsplejen), som blev fremsat den 8. oktober 2003, jf. dette lovforslags § 1, nr. 20. Den foreslåede nye § 218 a i retsplejeloven viderefører de gældende regler i § 366 a, stk. 2-3, om byretsdomme med begrænset sagsfremstilling i borgerlige sager.

Bortset fra særlige tilfælde, f.eks. § 764, stk. 4, om varetægtsfængsling, stiller retsplejeloven kun det helt generelle krav til kendelser, at de skal begrundes, jf. § 218, stk. 1. Retsplejerådet anfører i betænkning nr. 1427/2003 side 132 f., at dette kan åbne for forskellig praksis med hensyn til affattelse af kendelser, men peger samtidig på, at kendelser udviser en meget stor variation, og at det derfor vil være vanskeligt at udforme generelle lovregler om affattelse af kendelser. Efter Retsplejerådets opfattelse er det først og fremmest ønskeligt, at kendelsens affattelse afpasses efter den konkrete situation. I nogle tilfælde bør en kendelse indeholde en udførlig begrundelse, mens det i andre tilfælde vil være tilstrækkeligt med en ganske kort begrundelse.

I praksis vil nogle kendelser indeholde en mere eller mindre udførlig sagsfremstilling. Det vil f.eks. kunne være tilfældet for fogedretskendelser, der afsiges efter, at der har været bevisførelse for fogedretten, og hvor kendelsen indeholder en gengivelse af de afgivne forklaringer. I de tilfælde, hvor det efter retspraksis må anses for et *krav*, at kendelsen indeholder en sagsfremstilling med angivelse af forklaringer mv., kan retsplejelovens § 366 a, stk. 2, imidlertid ikke anvendes, jf. Østre Landsrets beslutning af 7. september 2001 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2001 side 2577) og Østre Landsrets kendelse af 17. juli 2003 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2003 side 2309).

I den førstnævnte afgørelse udtalte landsretten, at når der foretages bevisførelse for fogedretten i form af parts- eller vidneforklaringer, skal forklaringernes indhold fremgå af fogedrettens afgørelse i sagen, idet § 366 a, stk. 2, kun gælder for domme, og idet kæremål vedrørende fogedrettens afgørelser efter retsplejeloven som udgangspunkt skal behandles på skriftligt grundlag i landsretten.

I den anden afgørelse, der vedrørte behandling af en konkursbegæring, behandlede landsretten dog kæremålet, selv om kendelsen angav at være affattet i henhold til retsplejelovens § 366 a, stk. 2, idet kendelsen

fandtes at opfylde de krav, der kunne stilles vedrørende kendelsers form og indhold.

3.2. Lovforslagets udformning

Som det fremgår af punkt 3.1. ovenfor, er det antaget, at retsplejelovens § 366 a, stk. 2, ikke giver hjemmel til at afsige en kendelse med begrænset sagsfremstilling i de tilfælde, hvor der efter retspraksis stilles krav om, at kendelsen indeholder en nærmere fremstilling af sagen, herunder en gengivelse af de afgivne parts- og vidneforklaringer.

Domstolsstyrelsen har over for Justitsministeriet rejst spørgsmål om at tilvejebringe en sådan hjemmel navnlig for så vidt angår fogedsager. Styrelsen har pegt på, at fogedretterne behandler et betydeligt antal sager, hvoraf kun en meget lille del kæres til landsretten.

Muligheden for i givet fald at begrænse sagsfremstillingen i de sager, hvor der efter retspraksis stilles krav om en sådan, f.eks. visse fogedsager med bevisførelse for fogedretten, jf. punkt 3.1. ovenfor, vil kunne medvirke til at reducere ressourceanvendelsen ved behandlingen af den enkelte sag.

Justitsministeriet kan på denne baggrund tilslutte sig Domstolsstyrelsens forslag. Det foreslås således, at der i retsplejeloven indsættes en hjemmel til, at byretskendelser i borgerlige sager kan afsiges med en begrænset sagsfremstilling, således at der skal udarbejdes en supplerende redegørelse for sagen i de tilfælde, hvor sagen indbringes for landsretten.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Retsplejerådets generelle synspunkter i betænkning nr. 1427/2003 om affattelse af kendelser, jf. punkt 3.1. ovenfor. Justitsministeriet er således enig, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at søge at udforme generelle lovregler om de nærmere krav til affattelse af kendelser.

Den foreslåede nye bestemmelse om mulighed for at afsige kendelser med begrænset sagsfremstilling indeholder på denne baggrund ikke regler om, hvilke krav der stilles til affattelsen af kendelser i borgerlige sager. Dette reguleres som hidtil af retsplejelovens § 218, stk. 1, og af de krav, der i retspraksis er stillet til kendelsers indhold. Formålet med den nye bestemmelse er således alene at give mulighed for at afsige kendelser med begrænset sagsfremstilling i de tilfælde, hvor der i dag stilles krav om en nærmere sagsfremstilling med angivelse af parts- og vidneforklaringer mv. Det bemærkes, at bestemmelsen efter Justitsministeriets opfattelse bør gælde for alle byretskendelser i civile sager.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 9 (forslag til retsplejelovens § 218 a), og bemærkningerne hertil.

4. Midlertidig beskikkelse af dommere

4.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 44 a kan Domstolsstyrelsen meddele midlertidig beskikkelse i en dommerstilling, når det er nødvendigt ved ledighed i stillingen eller ved en fast dommers forfald. Bortset fra tilfælde af sygdom kan en dommerstilling ikke holdes midlertidigt besat i mere end et år, jf. § 44 a, stk. 3.

Hvis den midlertidige beskikkelse skyldes, at dommeren udfører et andet offentligt hverv, kan etårsfristen dog efter § 44 a, stk. 4, forlænges i op til et år ad gangen, hvis ganske særlige grunde taler for det, hvis vedkommende retspræsident eller administrerende dommer er indforstået, og hvis en fast ansat dommer midlertidigt beskikkes i den pågældende stilling. Forlængelse af etårsfristen kan dog højst ske for en samlet periode på 3 år, jf. stk. 5.

4.2. Lovforslagets udformning

Domstolsstyrelsen har over for Justitsministeriet rejst spørgsmål om, hvorvidt retsplejelovens § 44 a, stk. 4, bør ændres, således at det fremover ikke skal være en betingelse for midlertidig beskikkelse i en dommerstilling i mere end et år, at dommeren varetager et andet offentligt hverv, og at en fast ansat dommer beskikkes i stillingen.

Domstolsstyrelsen har navnlig henvist til, at der i de kommende år forventes et stigende antal forespørgsler om international bistand fra dommere, som i en del tilfælde må forventes at vare mere end et år, og som heller ikke altid vil kunne karakteriseres som offentlige hverv. Hertil kommer situationer, hvor en dommer i lighed med andre statstjenestemænd ønsker at benytte sin ret til tjenestefrihed med henblik på at følge en ægtefælle eller samlever, der ansættes eller udstationeres i udlandet.

Domstolsstyrelsen har endvidere anført, at det ved enedommerembeder i praksis kan være vanskeligt at finde udnævnte dommere, som vil påtage sig en midlertidig beskikkelse, når det første år er udløbet, og f.eks. embedets retsassessor efter de gældende regler i retsplejelovens § 44 a ikke længere kan beskikkes midlertidigt i dommerens stilling.

Domstolsstyrelsen har overvejet, om de nævnte problemer kan løses ved anvendelse af de nuværende rejsedommere, der fortrinsvis er ansat med henblik på midlertidig beskikkelse ved en byret, når rettens forhold tilsiger det, jf. retsplejelovens § 15, stk. 6, og § 45. Efter Domstolsstyrelsens opfattelse ville dette imidlertid lægge et alt for stort beslag på rejsedommerordningen, der kun omfatter fire rejsedommere (to i hver landsretskreds), og som fortrinsvis har til for-

mål at bistå embeder med en eller flere større sager eller med andre særlige ressourcemæssige forhold. En forøgelse af antallet af rejsedommere vil efter Domstolsstyrelsens opfattelse ikke være hensigtsmæssig, da behovet for midlertidigt at kunne beskikke en fast dommer både varierer over tid og imellem de to landsretskredse.

Domstolsstyrelsen har endelig anført, at muligheden efter § 44 a, stk. 2, for midlertidigt at beskikke en byretsdommer til udover sit eget embede at beklæde et andet byretsdommerembede, ikke i praksis kan anvendes i længere perioder.

En ophævelse af kravet om, at midlertidig beskikkelse i en dommerstilling i mere end et år, kun kan ske, hvis en fast ansat dommer beskikkes i stillingen, vil kunne indebære en midlertidig beskikkelse af ikke-udnævnte dommere (i praksis navnlig retsassessorer) – i op til 3 år, jf. § 44 a, stk. 5 – i videre omfang end i dag.

Siden Domstolsreformen i 1999 har også retsassessorer og dommerfuldmægtige været beskyttet mod afskedigelse og mod uansøgt ændring af tjenestested med henblik på at sikre deres uafhængighed, jf. retsplejelovens § 54 a. Hertil kommer, at de øvrige betingelser efter § 44 a, stk. 4, for midlertidig beskikkelse i mere end et år, i givet fald fortsat skal være opfyldt, dvs. at »ganske særlige grunde« skal tale for det, og at vedkommende retspræsident mv. er indforstået. Endvidere kan en dommerstilling allerede i dag i tilfælde af sygdom besættes midlertidigt af en ikke-udnævnt dommer i mere end et år.

Justitsministeriet kan på denne baggrund og af de grunde, der er anført af Domstolsstyrelsen, tilslutte sig forslaget om at ændre retsplejelovens § 44 a, stk. 4. Justitsministeriet har i den forbindelse lagt vægt på, at der er tale om en forholdsvis begrænset udvidelse af mulighederne for midlertidigt at besætte dommerstillinger med ikke-udnævnte dommere, jf. ovenfor.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 (ændring af retsplejelovens § 44 a, stk. 4), og bemærkningerne hertil.

5. Inddrivelse af disciplinære bøder pålagt af Advokatnævnet

5.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 147 c, stk. 1, kan Advokatnævnet tildele en advokat eller et advokatselskab, der har tilsidesat sine pligter efter retsplejeloven mv., en advarsel eller irettesættelse eller pålægge advokaten eller selskabet en bøde på indtil 200.000 kr.

Sådanne disciplinære bøder er hidtil blevet opkrævet og inddrevet af politiet efter de regler, der gælder

for inddrivelse af bøder for strafbart forhold. Det har således været antaget, at § 91 i straffuldbyrdelsesloven (lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf mv. – tidligere straffelovens § 52, stk. 3) om udpantning og lønindeholdelse indeholdt den nødvendige hjemmel hertil, og at straffelovens § 55 om fastsættelse af forvandlingsstraf for bøde også fandt anvendelse.

Ved Højesterets dom af 26. februar 2003 (2. afdeling, sag nr. 163/2000) blev det fastslået, at der ikke i medfør af straffelovens § 55 kan fastsættes forvandlingsstraf for bøder, som pålægges advokater og advokatselskaber af Advokatnævnet, da bøderne ikke kan anses for at vedrøre strafbart forhold, jf. straffelovens § 2.

Højesteret tager ikke stilling til, om bøder pålagt af Advokatnævnet kan inddrives ved udpantning eller lønindeholdelse. Det må imidlertid antages at følge af dommen, at straffuldbyrdelseslovens regler – herunder lovens § 91, stk. 2, om udpantning og lønindeholdelse – ikke kan anvendes på bøder, som pålægges advokater og advokatselskaber af Advokatnævnet, idet straffuldbyrdelseslovens anvendelsesområde er begrænset til bødestraffe, jf. lovens § 1, nr. 2. Det bemærkes i den forbindelse, at afgrænsningen af bødestraffe i straffuldbyrdelseslovens § 1, nr. 2, svarer til afgrænsningen i straffelovens § 2, som Højesteret henviser til i dommen af 26. februar 2003.

Da der ikke i retsplejeloven eller i lovgivningen i øvrigt findes udpantningshjemmel mv. for disciplinære bøder, som Advokatnævnet i medfør af retsplejelovens § 147c, stk. 1, pålægger advokater og advokatselskaber, må det antages, at sådanne bøder ikke kan tvangsinddrives, før der er tilvejebragt et særligt tvangsfuldbyrdelsesgrundlag.

5.2. Lovforslagets udformning

Det forhold, at der ikke er udpantningsret mv. for bøder pålagt af Advokatnævnet, indebærer, at tvangsinddrivelse af bøderne først kan ske, når Justitsministeriet har opnået en dom over den pågældende til betaling af bødekravet, eller hvis kravet på anden måde er fastslået, f.eks. ved et udenretligt forlig, når det i forliget er bestemt, at det kan tjene som grundlag for tvangsfuldbyrdelse, jf. retsplejelovens § 478, stk. 1.

Efter Justitsministeriets opfattelse taler hensynet til en effektiv inddrivelse af bøder pålagt af Advokatnævnet for, at også disse bøder skal kunne inddrives umiddelbart ved udpantning. Det foreslås derfor, at der indsættes en udpantningshjemmel i retsplejeloven

for bøder pålagt af Advokatnævnet i medfør af retsplejelovens § 147 c, stk. 1.

Det foreslås samtidig, at der – ligesom for bøder omfattet af straffuldbyrdsloven – bliver mulighed for, at de disciplinære bøder tillige kan inddrives ved indeholdelse i en advokats indtægter efter reglerne om inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven og reglerne i lov om Det Fælles Lønindeholdelsesregister.

Som anført i punkt 5.1. ovenfor, vedrører de disciplinære bøder pålagt af Advokatnævnet ikke et strafbart forhold, og reglerne om inddrivelse af bøder i straffuldbyrdsloven finder ikke anvendelse. På denne baggrund bør de disciplinære bøder efter Justitsministeriets opfattelse ikke inddrives af politiet, men af Justitsministeriet som ressortmyndighed. De bøder, der ikke betales efter Justitsministeriets opkrævning, vil efter de almindelige regler herom blive overført til inddrivelse hos Inddrivelsesenheden under Told- og Skatteregion København, jf. Finansministeriets cirkulæreskrivelser af 28. juni 1991 om samling af restanceinddrivelse og finansforvaltning i Hypotekbanken og 15. december 1999 om inddrivelse af statslige restancer i Finansstyrelsen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 (forslag til retsplejelovens § 147 g), og bemærkningerne hertil.

6. Behandlingen af personer, der tages i forvaring efter retsplejeloven

6.1. Gældende ret

6.1.1. Retsplejelovens § 178

Udebliver et vidne uden lovligt forfald eller uden i tide at have meldt sit forfald, eller forlader vidnet i strid med § 177 det sted, hvor retsmødet afholdes, eller vægrer vidnet sig uden lovlig grund ved at svare, kan retten lade et vidne tage i forvaring ved politiets foranstaltning eller lade vidnet undergive de i § 765 nævnte foranstaltninger (varetægtsfængsling i surrogat), indtil fremstilling for retten til afgivelse af vidneforklaring kan finde sted, eller vidnet indvilliger i at svare, dog ikke ud over 6 måneder i samme sag, uafbrudt eller sammenlagt, jf. retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5.

Det følger af § 178, stk. 2, at afgørelsen om anvendelse af tvangsmidler imod et vidne træffes af den ret, for hvilken vidnet er indkaldt til et møde. Afgørelsen, der træffes ved kendelse, kan omgøres af retten.

Tager politiet i medfør af § 178, stk. 1, nr. 5, et vidne i forvaring, og kan fremstilling for retten til afgivelse af vidneforklaring ikke ske inden for 24 timer efter pågribelsen, giver politiet snarest muligt og senest in-

den samme frist retten meddelelse om, at vidnet er taget i forvaring.

I retsplejeloven er der i en række bestemmelser henvist til vidnereglerne i § 178, herunder reglerne om forvaring. Det drejer sig bl.a. om § 180 (vidnets pligt til at opfriske sin viden om sagen), § 299, stk. 2 (edition), § 456 h, stk. 7 (gennemførelse af retsgenetiske undersøgelser i faderskabssager), § 786, stk. 3 (pligt for postvirksomheder mv. til at bistå politiet ved indgreb i meddelelseshemmeligheden mv.), § 792 d, stk. 3 (legemsbesigtigelse af en person, der ikke er sigtet) og § 807, stk. 2 (edition).

6.1.2 Retsplejelovens § 494, stk. 2, og § 497, stk. 2

Retsplejelovens § 494, stk. 2, vedrører en skyldners mødepligt i forbindelse med fogedforretninger, herunder arrest- og forbudssager og umiddelbare fogedforretninger, jf. § 598, stk. 2, § 631, stk. 2, § 646, stk. 2.

Efter § 494, stk. 1 kan fogedretten med et af denne fastsat varsel tilsige skyldneren til forretningen, såfremt denne foretages i den retskreds, hvor skyldneren har bopæl eller opholdssted, eller hvorfra han driver erhvervsmæssig virksomhed, eller i en tilstødende retskreds. Foretages forretningen ved Københavns byret, retten på Frederiksberg eller en af retterne i Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Ballerup, Hvidovre, Rødovre, Glostrup, Brøndbyerne, Tåstrup, Tårnby og Hørsholm, kan skyldneren tilsiges, såfremt han har en sådan tilknytning til en af disse retskredse. Det kan i tilsigelsen pålægges skyldneren at møde personligt. Tilsigelsen skal indeholde oplysning om varsel og om virkningerne af udeblivelse.

Udebliver skyldneren, uanset at lovlig tilsigelse er forkyndt for ham, uden anmeldt lovligt forfald, kan fogedretten ved kendelse bestemme, at han skal tages i forvaring af politiet, indtil han kan fremstilles i fogedretten. Det samme gælder, hvor skyldneren ikke giver personligt møde, uagtet dette er pålagt ham. Bestemmelsen i § 178, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse, jf. § 494, stk. 2.

Retsplejelovens § 497 vedrører en skyldners oplysningspligt i forbindelse med fogedforretninger, herunder arrest- og forbudssager og umiddelbare fogedforretninger, jf. § 523, stk. 3, § 598, stk. 2 og § 646, stk. 2.

Efter § 497, stk. 1, skal skyldneren give de oplysninger, som fogedretten finder nødvendige til gennemførelse af tvangsfuldbyrdsloven. Ved fuldbyrdelse af pengekrav skal den pågældende således give oplysning om sine og sin husstands økonomiske forhold. Fogedretten skal pålægge skyldneren at tale sandhed

og gøre ham bekendt med strafansvaret for afgivelse af falsk forklaring.

Undlader skyldneren at give de krævede oplysninger, kan fogedretten ved kendelse bestemme, at skyldneren ved politiets foranstaltning skal tages i forvaring, indtil han indvilliger i at opfylde sin pligt. Skyldneren kan dog ikke holdes i forvaring i samme sag ud over 6 måneder uafbrudt eller sammenlagt, jf. § 497, stk. 2.

6.1.3. Reglerne for strafafsonere (straffuldbyrdelsesloven)

Reglerne om fuldbyrdelse af straf herunder de nærmere bestemmelser om strafafsonernes rettigheder og pligter findes i lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf mv. (straffuldbyrdelsesloven) samt de i medfør af loven udstedte bekendtgørelser.

Af § 1 i straffuldbyrdelsesloven fremgår det, at reglerne i loven finder anvendelse i forbindelse med 1) fængselsstraffe, 2) bødestrafte, 3) betingede domme, 4) samfundstjeneste og 5) forvaring efter straffelovens §§ 68 og 70.

Personer, som er taget i forvaring efter retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5, § 494, stk. 2 eller § 497, stk. 2, vil således ikke være omfattet af reglerne i straffuldbyrdelsesloven.

6.1.4. Reglerne om ophold i varetægtsfængsel (retsplejeloven)

Reglerne om varetægtsfængsling samt behandlingen af varetægtsarrestanter findes i retsplejelovens kapitel 70 om varetægtsfængsling. Efter retsplejelovens § 772, stk. 2, 3. pkt., kan justitsministeren fastsætte regler om varetægtsarrestanternes ret til at afsende lukkede breve til andre offentlige myndigheder og enkeltpersoner end de i bestemmelsen opregnede. Efter § 776, stk. 1, fastsætter justitsministeren nærmere regler for behandlingen af varetægtsarrestanter.

I medfør af retsplejelovens § 772, stk. 2, 3. pkt., og § 776 er udstedt bekendtgørelse nr. 897 af 6. november 2003 om ophold i varetægt (varetægtsbekendtgørelsen) med tilhørende vejledning nr. 125 af 4. november 2003 om bekendtgørelse om ophold i varetægt (varetægtsvejledningen). Varetægtsbekendtgørelsen indeholder regler om valg af varetægtsfængsel (kapitel 3-7), varetægtsarrestanternes rettigheder og pligter under opholdet i institutionen, herunder adgangen til fællesskab med andre indsatte, arbejde, uddannelse og fritidsaktiviteter (kapitel 8-18), varetægtsarrestanternes kontakt til samfundet uden for institutionen, herunder adgangen til udgang, brevveksling, telefonsamtaler mv., (kapitel 19-25), indgreb over for de varetægtsfængslede (kapitel 26-29), disciplinærstraf, konfiska-

tion og modregning af erstatningsbeløb (kapitel 30-33), erstatning for indgreb (kapitel 34) og klage mv. (kapitel 35-36).

Af § 1, stk. 3, i varetægtsbekendtgørelsen fremgår det, at bekendtgørelsen med de fornødne fravigelser tillige finder anvendelse på andre personer, der er anbragt i varetægtsfængsel, medmindre anbringelsen er sket til udståelse af straf, til afsoning af tvangsbøde eller underholdsbidrag eller til forvaring som vidne eller lignende efter retsplejelovens regler.

Forvarede vidner og skyldnere vil således ikke være underlagt reglerne i retsplejelovens kapitel 70 og varetægtsbekendtgørelsen.

6.2. Lovforslagets udformning

Som det fremgår af punkt. 6.1.3. og 6.1.4. ovenfor, finder reglerne i retsplejeloven og straffuldbyrdelsesloven om behandlingen af henholdsvis varetægtsarrestanter og strafafsonere ikke anvendelse i forhold til vidner og skyldnere, som er taget i forvaring efter retsplejelovens §§ 178, stk. 1, nr. 5, § 494, stk. 2, og 497, stk. 2.

Det har tidligere været antaget, at personer, som er undergivet forvaring efter retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5, § 494, stk. 2, og § 497, stk. 2, som udgangspunkt skulle behandles efter reglerne om hæfte, jf. herved de tidligere bestemmelser i straffelovens §§ 44 og 45.

I forbindelse med ikraftsættelsen af straffuldbyrdelsesloven blev hæftestrafpen imidlertid afskaffet, jf. lov nr. 433 af 31. maj 2000 om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf mv. Samtidig blev straffelovens § 44, der foreskrev en række særegne regler om hæftestrafpen, ophævet.

Problemstillingen vedrørende behandlingen af vidneforvarede blev ikke omtalt i forarbejderne til lov nr. 433 af 31. maj 2000, men spørgsmålet er omtalt i Straffelovrådets betænkning nr. 1355/1998 om en lov om fuldbyrdelse af straf mv., side 41. Her konkluderer Straffelovrådet i relation til straffuldbyrdelseslovens anvendelsesområde, at de foreslåede regler om straffuldbyrdelse ikke kan finde anvendelse på fuldbyrdelse af forvaring i medfør af f.eks. retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5, da forvaring i medfør af denne bestemmelse ikke er straf eller forvaring i straffuldbyrdelseslovens forstand. Rådet konkluderer endvidere, at der ikke i forbindelse med kommissoriet om en straffuldbyrdelseslov bør tages stilling til, i hvilket omfang der som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven kan antages at være et behov for at gennemføre ændringer i retsplejeloven med henblik på re-

gulering af retsstillingen for personer, der hensidder i forvaring i medfør af retsplejelovens regler. Baggrunden for rådets opfattelse er, at der i disse tilfælde ikke er tale om strafferetlig forfølgning, men om et retsmiddel, der har til formål at gennemtvinge en oplysningspligt. Videre overvejelser om dette spørgsmål må derfor ske i anden sammenhæng.

Problemstillingen er for nylig aktualiseret i en kendelse afsagt af Østre landsret den 22. august 2003, hvor landsretten omgjorde en kendelse fra Kriminalretten i Hillerød afsagt den 8. august 2003. I kendelsen fra august havde kriminalretten med henvisning til bl.a. frihedsberøvelsens formål bestemt, at et vidne, som var taget i forvaring efter retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5, ikke måtte få udgang, ligesom der med sædvanlig domstolskontrol kunne iværksættes besøgs- og brevkontrol for vidnet.

Landsretten fastslog, at politiet ikke kan iværksætte besøgs- og brevkontrol over for et vidne, der er taget i forvaring. Landsretten udtalte følgende:

»Landsretten lægger vægt på, at en varetægtsfængslets adgang til brev- og besøgskontrol er nærmere reguleret i retsplejelovens § 771 og § 772. Det fremgår af disse bestemmelser bl.a., at varetægtsfængslingens øjemed og hensynet til efterforskningen kan begrunde begrænsninger i adgangen til besøg og afsendelse og modtagelse af breve. Som anført i den påkærede kendelse må det antages, at disse regler ikke kan anvendes analogt i den foreliggende situation. Landsretten finder, at den adgang, der efter retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5, består for at lade et vidne tage i forvaring, må anses for begrundet i vidnets forpligtelse til at møde for retten og der afgive forklaring, jf. retsplejelovens § 171. En begrænsning som den skete, der er begrundet i at hindre vidnets kommunikation med andre, både tiltalte og eventuelle rette gerningsmænd, findes primært at varetage sådanne hensyn, som må sidestilles med de ovennævnte hensyn. Retten finder derfor, at beslutning om brev- og besøgskontrol i den foreliggende situation kræver et sikkert hjemmelsgrundlag, som ikke ses at foreligge. Den påkærede kendelses bestemmelse om besøgs- og brevkontrol ophæves derfor.«

Efter Justitsministeriets opfattelse er der behov for i retsplejeloven at fastslå, hvordan forvarede vidner og skyldnere skal behandles. På linie med hvad der gælder for varetægtsarrestanter, foreslår Justitsministeriet, at de nærmere regler for behandlingen fastlægges administrativt. Der foreslås derfor indsat en hjemmel i retsplejelovens § 178 til justitsministeren til at udstede nærmere regler for behandlingen af vidner og

skyldnere, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 (forslag til retsplejelovens § 178, stk. 10).

Med hjemmel i lovforslagets § 1, nr. 8, er det hensigten, at Justitsministeriet (Direktoratet for Kriminalforsorgen) udarbejder nærmere retningslinier for, hvor den forvarede skal anbringes, hvilke rettigheder og pligter den forvarede har under anbringelsen samt nærmere om den forvaredes kontakt til samfundet mv. Ved udarbejdelse af de administrative forskrifter vil der blive taget udgangspunkt i reglerne om ophold i varetægtsfængsel, idet Justitsministeriet finder, at reglerne for varetægtsfængslede i vidt omfang vil kunne finde anvendelse på vidneforvarede mfl. Bl.a. er det Justitsministeriets opfattelse, at forvarede vidner og skyldnere bør anbringes i varetægtsfængsel (arresthus), og at der ikke bør fastsættes arbejdspligt for disse personer.

For så vidt angår spørgsmålet om, i hvilket omfang vidneforvarede mfl. kan undergives indskrænkninger navnlig i relation til kontakten til samfundet uden for institutionen, er det Justitsministeriets opfattelse, at dette på linie med, hvad der gælder for varetægtsarrestanter, bør reguleres direkte i retsplejeloven. På den baggrund foreslår ministeriet, at der indsættes bestemmelser om besøgskontrol og brevkontrol mv. svarende til de gældende bestemmelser for varetægtsarrestanter i retsplejelovens §§ 771-773. I modsætning til reglerne for varetægtsarrestanter vil det ikke være politiet, men den ret, der har besluttet, at den pågældende i medfør af retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5, § 494, stk. 2, eller § 497, stk. 2, skal anbringes i forvaring, der skal tage stilling til, hvorvidt den forvarede kan nægtes besøg, om udgangstilladelse, og om der kan ske gennemsyn af breve til og fra den forvarede.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 8, 10 og 11 (forslag til indsættelse af stk. 4-10 i retsplejelovens § 178, og stk. 3 i § 497, stk. 2, samt ændring af sidste punktum i § 494, stk. 2), og bemærkningerne hertil.

7. Frivillig overførsel af en varetægtsarrestant til en institution under kriminalforsorgen

7.1. Gældende ret

Det fremgår af retsplejelovens § 777, 1. pkt., at en varetægtsarrestant med rettens godkendelse kan anbringes i en anstalt for personer, der udstår frihedsstraf eller forvaring, eller i hospital mv., jf. straffelovens §§ 68 og 69, hvis den pågældende selv, anklagemyndigheden og institutionens ledelse samtykker heri (anteciperet afsoning). Bestemmelsen anvendes primært i de situationer, hvor sigtede helt eller delvis er-

kender forholdet, men bestemmelsen kan også anvendes, selvom den sigtede nægter sig skyldig.

Henvendelser om overførsel til fuldbyrdelsesinstitution efter reglerne i retsplejelovens § 777, 1. pkt., ekspederes gennem kriminalforsorgen. Efter modtagelse af en henvendelse fra enten en varetægtsarrestant eller anklagemyndigheden tager direktoratet stilling til, om anbringelse efter eventuel domfældelse for det påsigtede forhold kan antages at (kunne) finde sted i en bestemt institution (den pågældende institution/et bestemt åbent fængsel). Henvendelser fra den pågældende selv eller fra en anden, der varetager den pågældendes interesser, sendes til anklagemyndigheden til udtalelse. Såfremt anklagemyndigheden ikke har indvendinger imod anbringelse efter § 777, 1. pkt., anmodes den pågældende institution om en udtalelse. Henvendelser, der indsendes til direktoratet via anklagemyndigheden, sendes direkte til vedkommende institution med anmodning om en udtalelse. Hvis den hørte institution ikke har indvendinger imod anbringelse i institutionen, orienteres anklagemyndigheden om, at kriminalforsorgen kan meddele samtykke til, at den pågældende overføres til en straffuldbyrdelsesinstitution. Herefter kan anklagemyndigheden forelægge spørgsmålet for retten.

7.2. Differentieringsudvalgets overvejelser

I august 1998 nedsatte Justitsministeriet (Direktoratet for Kriminalforsorgen) Differentieringsudvalget, der bl.a. havde til opgave at overveje, »hvorfvidt der bør ske ændringer i de gældende regler og principper for fordelingen af indsatte set i lyset udviklingen i samfundet samt udviklingen i kriminalforsorgens klientel«. Udvalget, der havde fhv. ombudsmand for Folketinget Lars Nordskov Nielsen som formand, afsluttede sit arbejde i februar 2000 med rapporten »Placering af indsatte«.

I rapporten drøfter udvalget bl.a. mulighederne for en mere hensigtsmæssig placering af varetægtsarrestanter, og i relation hertil det høje belæg i arresthuse. Et af de emner, der drøftes, er anvendelsen af retsplejelovens § 777, 1. pkt.

Til brug for overvejelserne om anvendelsen af bestemmelsen anmodede Differentieringsudvalget Foreningen af politimestre i Danmark (Politimesterforeningen) og Den Danske Dommerforening (Dommerforeningen) om foreningernes vurdering af den nuværende anvendelse af bestemmelsen. Udvalget gjorde i den forbindelse bl.a. foreningerne opmærksom på, at det var udvalgets opfattelse, at bestemmelsen kun blev anvendt i begrænset omfang, hvilket kunne have

sammenhæng med selve proceduren for beslutning om overførsel.

Politimesterforeningen udtalte bl.a. herom:

»Det er Politimesterforeningens opfattelse, at muligheden for anteciperet strafafsoning anvendes meget sjældent, og at dette til en vis grad skyldes, at anklagemyndigheden ikke er opmærksom på, at dette kan være hensigtsmæssigt med henblik på at mindske presset i arresthusene. Det er Politimesterforeningens opfattelse, at varetægtsfængslingens øjemed ofte vil være til hinder for overførsel til afsoningsanstalt. I de fleste sager vil en overførsel dog kunne ske under en eventuel anke af dommen i første instans, uden at dette vil modvirke hensigten med varetægtsfængslingen. En overførsel efter dom i første instans ville være meget egnet til at lette presset på arresthusene, idet de domfældte ofte sidder varetægtsfængslet i længere tid indtil ankesagen kan domsforhandles. Det er imidlertid Politimesterforeningens opfattelse, at en del domfældte anker strafudmålingen alene for at forblive i arresthus så længe som muligt, hvorefter anken frafaldes umiddelbart før ankesagens domsforhandling. Arrestanten vil derfor ikke give det nødvendige samtykke til overførsel. Med henblik på at opnå en mere udbredt anvendelse af anteciperet strafafsoning kunne reglerne herom udformes, således at der fortsat blev opretholdt en bestemmelse svarende til retsplejelovens § 777, hvor der i almindelighed kræves samtykke fra arrestanten, anklagemyndigheden og retten, men at der blev tilføjet en regel om, at retten efter dom i første instans kan bestemme, at arrestanten kan overføres til den form for afsoningssted, som den idømte straf/foranstaltning skal afsones i, indtil fuldbyrdelse kan finde sted. Det skal alene være en forudsætning herfor, at anklagemyndigheden giver sit samtykke hertil, og at institutionen har fået lejlighed til at udtale sig herom.«

Dommerforeningen udtalte bl.a. herom:

»Dommerforeningen kan bekræfte, at bestemmelsen kun anvendes i meget begrænset omfang, og da altid begrundet i særlige forhold vedrørende arrestanten. Foreningen er ikke bekendt med, at det i noget tilfælde er sket for at regulere belægget i arresthusene. Da bestemmelsen anvendes så sjældent, har der næppe dannet sig særlige procedurer for anvendelsen, udover hvad der fremgår af loven. Det er foreningens indtryk, at beslutningen typisk træffes i et grundlovsforhør eller i et retsmøde, hvor der skal tages stilling til fristforlængelse. Der afholdes normalt ikke retsmøde udelukkende med det formål at træffe bestemmelse efter § 777. Et forslag til forenkling af fremgangsmåden ved overførsel til afsoningsanstalt eller hospital kunne være, at man ændrer § 777, således at overførsel

ikke kræver rettens godkendelse. Dette forekommer foreningen ubetænkeligt, når arrestanten, anklagemyndigheden og institutionens ledelse alle skal samtykke.«

På baggrund heraf foreslår Differentieringsudvalget i rapporten, at retsplejelovens § 777, 1. pkt., ændres således, at overførsel til en fuldbyrdelsesinstitution inden en fuldbyrdelig dom ikke kræver rettens godkendelse.

7.3. Lovforslagets udformning

Justitsministeriet er enig i, at det i sager om frivillig overførsel til en fuldbyrdelsesinstitution efter retsplejelovens § 777, 1. pkt., er ubetænkeligt, at overførslen sker uden rettens godkendelse, når samtykke fra arrestanten, anklagemyndigheden og institutionens ledelse foreligger.

Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at § 777, 1. pkt., ændres således, at en overførsel af en varetægtsarrestant til en fuldbyrdelsesinstitution kan ske, hvis institutionens ledelse, anklagemyndigheden og varetægtsarrestanten samtykker heri.

En tvangsmæssig anbringelse vil fortsat kun kunne gennemføres med rettens godkendelse, jf. § 777, 2. pkt.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 14 (ændring af retsplejelovens § 777, 1. pkt.), og bemærkningerne hertil.

8. Behandlingen af varetægtsarrestanter i fuldbyrdelsesinstitutioner mv.

8.1. Gældende ret

Det følger af retsplejelovens § 777, 2. pkt., at hvis helbredsmæssige hensyn eller hensynet til andres sikkerhed gør det påkrævet, kan en anbringelse på en anstalt for personer, der udstår frihedsstraf eller forvaring, eller i hospital mv. undtagelsesvis ske uden varetægtsarrestantens samtykke. I institutionen behandles den pågældende efter de regler, der gælder for personer, der er anbragt dér i henhold til dom, jf. § 777, 3. pkt. Varetægtsarrestanten må dog ikke uden rettens godkendelse forlade institutionen, bortset fra de tilfælde, der er nævnt i § 771, stk. 2, jf. § 777, 4. pkt.

De nærmere regler om en varetægtsarrestants mulighed for udgang er nærmere beskrevet i varetægtsbekendtgørelsens kapitel 19 om udgang samt varetægtsvejledningens kapitel 19, punkt 89 ff.

Bestemmelsen fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 243 af 8. juni 1978 (FT 1977-78, tillæg A, sp. 2398). Lovforslaget, herunder bestemmelsen i § 777, byggede på Strafferetsplejeudvalgets betænkning om anholdelse og varetægt (betænkning nr. 728/1974). I for-

hold til udvalgets forslag var der dog sket en ændring i det fremsatte lovforslags § 777, idet muligheden for tvangsmæssig overførsel, jf. § 777, 2. pkt., var tilføjet. Af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. FT 1977-78, tillæg A, sp. 2398, fremgår:

“Efter bestemmelsen, der i det væsentlige svarer til § 771 i udvalgets udkast [betænkning nr. 728/1974 om anholdelse og varetægt], kan en varetægtsarrestant med rettens godkendelse anbringes i en afsoningsanstalt eller behandlingsinstitution, hvis han selv, anklagemyndigheden og institutionsledelsen samtykker heri. Det er således en betingelse, at arrestantens samtykke indhentes. Der er imidlertid i den foreslåede bestemmelse åbnet mulighed for, at sådan overførsel undtagelsesvis kan ske uden arrestantens samtykke. Der har i praksis vist sig et behov herfor, når helbredsmæssige grunde eller hensynet til andres sikkerhed har gjort en overførsel påkrævet. En hertil sigtende bestemmelse er foreslået indsat som 2. pkt. Det er en forudsætning også i disse tilfælde, at rettens godkendelse foreligger. Uanset bestemmelsen i 3. pkt. forudsættes den pågældende behandlet som varetægtsarrestant i det omfang, hensynet til orden og sikkerhed i institutionen gør det muligt. Således forudsættes det, at vedkommende ikke undergives arbejdspligt.»

Formuleringen og opbygningen af § 777, 3. og 4. pkt., har givet anledning til tvivl om, i hvilket omfang frivilligt overførte varetægtsarrestanter og tvangsmæssigt overførte varetægtsarrestanter skal behandles efter fuldbyrdelsesinstitutionens regler eller efter reglerne for varetægtsarrestanter.

Baggrunden for denne tvivl skal bl.a. søges i forarbejderne til § 777, idet det ikke klart fremgår, om 3. og 4. pkt. i bestemmelsen omfatter ikke blot tvangsmæssigt overførte varetægtsarrestanter, men også frivilligt overførte varetægtsarrestanter.

Det fremgår imidlertid af betænkning nr. 728/1974 om anholdelse og varetægt, side 54, at varetægtsarrestanten, når denne frivilligt er overført til en fuldbyrdelsesinstitution, skal behandles efter de regler, der gælder for personer, der er anbragt det pågældende sted. Baggrunden herfor er ifølge betænkningen hensynet til anstaltens eller institutionens arbejde, som ville blive vanskeliggjort, hvis varetægtsarrestanten skulle behandles efter særlige regler.

8.2. Lovforslagets udformning

Justitsministeriet finder i relation til den tvivl, der er opstået i forbindelse med fortolkningen af § 777, at der er behov for at præcisere bestemmelsens ordlyd. Justitsministeriet foreslår derfor, at det i § 777, 3. pkt., præciseres, at den frivilligt overførte varetægtsarre-

stant i institutionen skal behandles efter de regler, der gælder for personer, der er anbragt dér i henhold til dom, mens den tvangsmæssigt overførte arrestant skal behandles efter reglerne om varetægtsarrestanter, i det omfang hensynet til orden og sikkerhed i institutionen gør det muligt.

For såvel den frivillig anbragte varetægtsarrestant som den tvangsmæssig anbragte varetægtsarrestant følger det af § 777, 4. pkt., at arrestanten ikke uden rettens godkendelse må forlade institutionen, bortset fra de tilfælde, der er nævnt i § 771, stk. 2 (udgangstilladelse når der foreligger særlige omstændigheder).

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 14 (ændring af retsplejelovens § 777, 3. pkt.), og bemærkningerne hertil.

9. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om indførelse af digital kommunikation i retsplejen indebærer, at det bliver muligt digitalt at rette henvendelse til domstolene, ligesom domstolene i vidt omfang får mulighed for at sende meddelelser digitalt. Som det fremgår af lovforslagets § 5, vil reglerne blive sat i kraft på de enkelte sagsområder, efterhånden som der indføres nye e-dokumentationssystemer ved domstolene, således at domstolene kan få det fulde udbytte af fordelene ved en digitalisering. Lovforslaget har således ikke i sig selv økonomiske konsekvenser for staten.

Som det fremgår af punkt 2.5.7., er der med Domstolsstyrelsens projekt om »Digitalisering af Danmarks Domstole« lagt op til grundlæggende ændrin-

ger af domstolenes nuværende it-systemer med henblik på at sikre en hensigtsmæssig brug af digital kommunikation til og fra domstolene. I det omfang projektet gennemføres, vil det indebære merudgifter bl.a. til indførelse af nye it-systemer ved domstolene. De foreslåede nye regler om digital kommunikation vil kunne sættes i kraft sagsområde for sagsområde i takt med gennemførelsen af dette projekt.

Forslaget om at indføre mulighed for at afsige kendelser i borgerlige sager med begrænset sagsfremstilling vil kunne medvirke til at nedbringe ressourceanvendelsen til de pågældende sager.

De øvrige elementer i lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for staten.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for kommuner eller amtskommuner.

For borgerne og erhvervslivet vil forslaget om digital kommunikation i retsplejen – efterhånden som det sættes i kraft på de enkelte sagsområder – betyde en administrativ lettelse, idet det bliver muligt digitalt at fremsende dokumenter mv. til domstolene. En overgang til ren digital kommunikation vil tillige kunne indebære faldende udgifter for borgerne og erhvervslivet som følge af en mere effektiv sagsbehandling, faldende udgifter til papir og porto.

De øvrige elementer i lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for borgerne og erhvervslivet.

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser og indeholder ikke EU-retlige aspekter.

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for staten.	Ingen af betydning	I sig selv ingen af betydning
Økonomiske konsekvenser for kommuner og amtskommuner.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Mere effektiv behandling af visse borgerlige retssager	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet og borgerne	Mindreudgifter til papirbaseret sagsbehandling	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet og borgerne	Mere effektiv behandling af visse borgerlige retssager som følge af muligheden for at anvende digital kommunikation med domstolene	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Ingen EU-retlige aspekter	

10. Høring

Et udkast til lovforslag har været sendt til høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, Københavns Byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Procesbevillingsnævnet, Datatilsynet, Kriminalforsorgsforeningen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Advokatrådet, Landsforeningen af Beskikkede Advokater, Dansk Retspolitisk Forening, Institut for Menneskerettigheder, Rigsadvokaten, Rigspolitechefen, Politidirektøren i København, Politimesterforeningen, Foreningen af vicesstatsadvokater, assessorer og statsadvokatfuldmægtige, Politifuldmægtigforeningen, HK Landsklubben Politiet, Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Forbrugerrådet, Forenede Danske Motorejere, Finansrådet, Realkreditrådet, Forsikring & Pension, HTS Interesseorganisationen, Dansk Industri, Dansk Handel & Service, Håndværksrådet, Byggeriets Firkant, Dansk InkassoBrancheforening, Danske Entreprenører, Liberale Erhvervs Råd, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Dansk Ejendomsrådgiverforening, De Danske Patentagenter Forening, Danmarks Rederiforening, Danske Speditører, Grundejernes Landsorganisation, Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark, Specialarbejderforbundet i Danmark, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund, Det Danske Voldgiftsinstitut, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, Dansk Dataforening, IT-Brancheorganisationen, IT-Sikkerhedsrådet, ISPA DK (foreningen af internetleverandører), Foreningen for Dansk Internet Handel, Dansk Elektronik, Teknologisk Institut, Dansk Standard, Digital Rights, Dansk Fængselsforbund, HK Landsklubben Kriminalforsorgen, Foreningen af Fængselsinspektører, Vicefængselsinspektører og Økonomichefer og Dansk Socialrådgiverforening.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1 (Retsplejeloven)

Til nr. 1 (§ 44 a, stk. 4)

Det foreslås at ophæve kravet om, at midlertidig beskikkelse i en dommerstilling ud over et år – bortset fra tilfælde af sygdom – kun kan ske, hvis dommeren udfører et andet offentligt hverv, og hvis en fast ansat dommer midlertidigt beskikkes i stillingen.

De øvrige betingelser i retsplejelovens § 44 a, stk. 4, opretholdes, dvs. at midlertidig beskikkelse i en dommerstilling i mere end et år forudsætter, at ganske særlige grunde taler for det, og at vedkommende retspræsident mv. har givet sit samtykke.

De udvidede muligheder for midlertidig beskikkelse i en dommerstilling ud over et år forudsættes navnlig anvendt i tilfælde, hvor den pågældende dommer deltager i internationalt arbejde mv. eller ønsker at benytte sig af sin ret til tjenestefrihed med henblik på at følge en ægtefælle eller samlever, der ansættes eller udstationeres i udlandet.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 4.

Til nr. 2 (§ 147 g)

Det foreslås i *stk. 1*, at disciplinære bøder, som pålægges advokater og advokatselskaber af Advokaternævnet i medfør af retsplejelovens § 147 c, stk. 1, tillægges udpantningsret og mulighed for lønindeholdelse.

Det foreslås i *stk. 2*, at inddrivelsesmyndigheden hos andre offentlige myndigheder kan indhente de oplysninger, der er nødvendige for at varetage indeholdelsen. Det foreslås endvidere, at inddrivelsesmyndigheden fra registre, der føres af offentlige myndigheder, kan kræve de oplysninger om skyldnerens forhold, som findes af betydning for tvangsfuldbyrdelsen.

Forslaget til *stk. 3* indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om indeholdelse af indtægter efter *stk. 1*, herunder om indberetning til Det Fælles Lønindeholdelsesregister og om skyldnerens pligt til at give inddrivelsesmyndigheden oplysninger til brug ved indeholdelsen. Justitsministeriet agter efter en vedtagelse af lovforslaget at udstede regler herom med udgangspunkt i bestemmelserne i den gældende bødebekendtgørelse (nr. 394 af 17. maj 2001) om lønindeholdelse ved inddrivelse af bøder omfattet af straffuldbyrdeelsesloven.

Endelig foreslås det i *stk. 4*, at der for forsætlig eller uagtsom overtrædelse af bestemmelser, der er fastsat i medfør af *stk. 3*, kan fastsættes bødestraf. Det bemærkes, at der i lovforslag nr. L 23 (2003-04) om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Offentlighed i retsplejen), der blev fremsat den 8. oktober 2003, foreslås indsat en generel bestemmelse om strafansvar for juridiske personer, jf. dette lovforslags § 1, nr. 44. Der er derfor ikke i forslaget til *stk. 4* medtaget en bestemmelse om strafansvar for juridiske personer.

Forslaget til retsplejelovens § 147 g er udformet med udgangspunkt i de tilsvarende regler i straffuld-

F. t. l. vedr. retsplejeloven m.v.

byrdslovens § 91, stk. 2-3, og § 92 om inddrivelse af bøder i straffesager.

Den foreslåede regel omfatter ikke inddrivelse af tvangsbøder, som pålægges i medfør af retsplejelovens § 147 c, stk. 2. Sådanne tvangsbøder vil som hidtil blive opkrævet og inddrevet af politiet i medfør af den generelle udpantningshjemmel for tvangsbøder i § 17, stk. 1, i ikrafttrædelsesloven til straffeloven.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 5.

Til nr. 3 (§ 148 a)

Der foreslås en ny bestemmelse om digital kommunikation til retten. Hverken denne bestemmelse eller de andre bestemmelser om digital kommunikation med domstolene vedrører spørgsmålet om digital kommunikation med domstolene på tinglysningsområdet (»papirløs tinglysning«). Dette spørgsmål overvejes for tiden i Justitsministeriets Tinglysningsudvalg.

Det foreslås i *stk. 1*, at formkrav om skriftlighed og underskrift i retsplejeloven ikke skal hindre, at meddelelser til retten kan sendes ved brug af digital kommunikation; f.eks. ved brug af e-mail. Bestemmelsen indebærer, at meddelelser til retten altid kan sendes som digital kommunikation, således at en digital meddelelse ikke skal følges op af en papirbaseret meddelelse. Den foreslåede bestemmelse indeholder alene en mulighed for at anvende digital kommunikation og ikke et krav om, at denne kommunikationsform skal anvendes.

Bestemmelsen vedrører alene den måde, hvorpå meddelelsen sendes til retten. Bestemmelsen indebærer således ingen ændringer i retsplejelovens regler om domstolenes sagsbehandling mv., herunder hvilke krav der kan stilles til tilvejebringelse af bevismidler under behandlingen af en konkret sag, f.eks. forevisning af et originalt dokument for retten, eller til udarbejdelse af materiale til brug for behandlingen af sagen, f.eks. en ekstrakt af sagens dokumenter.

Efter forslaget til *stk. 1, 2. pkt.*, skal den digitale meddelelse til retten være forsynet med en digital signatur med henblik på at sikre, at meddelelsen stammer fra den angivne udsteder, og at meddelelsen ikke er blevet ændret undervejs. Kravet om digital signatur gælder kun, hvor der efter retsplejeloven er krav om skriftlighed eller underskrift.

Digital kommunikation til domstolene forudsætter, at domstolene rent teknisk er i stand til at behandle og håndtere den digitale meddelelse – f.eks. skal meddelelsen sendes i et format, som domstolene kan behandle. Disse tekniske spørgsmål kan ikke anses for egnet

til at blive reguleret i selve lovteksten, hvortil kommer, at der løbende sker en udvikling af de tekniske løsninger, som vil kunne anvendes ved digital kommunikation. Det foreslås derfor, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation med domstolene, jf. *stk. 2*. I medfør af den foreslåede bestemmelse vil Domstolsstyrelsen f.eks. også kunne fastsætte begrænsninger med hensyn til omfanget af de dokumenter, der sendes ved digital kommunikation. Dette vil navnlig kunne være relevant med hensyn til bilag til stævninger, processkrifter mv.

I forbindelse med udarbejdelsen af sådanne nærmere regler om digital kommunikation med domstolene, forventes Domstolsstyrelsen bl.a. at overveje, hvordan det kan sikres, at meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, ikke kommer til uvedkommendes kendskab, f.eks. ved generelt at oplyse om, at digitale meddelelser til domstolene, der indeholder fortrolige oplysninger, bør sikres ved kryptering eller på anden forsvarlig måde.

Det foreslås endvidere, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om, hvilke krav der skal stilles til den digitale signatur, der efter forslaget til *stk. 1, 2. pkt.*, skal anvendes ved digital kommunikation i tilfælde, hvor loven indeholder krav om skriftlighed eller underskrift. Det vil være op til Domstolsstyrelsen nærmere at vurdere, hvilke sikkerhedskrav mv. der skal stilles til den digitale signatur, men i almindelighed vil en signatur, der lever op til OCES-standarden for digitale signaturer, som er udarbejdet af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, formentlig kunne anvendes. Kravene til den digitale signatur vil løbende kunne ændres i lyset af den tekniske udvikling og de praktiske erfaringer med anvendelsen af digital kommunikation med domstolene.

Efter § 348, stk. 3, skal der med en stævning indleveres genpart af stævningen, bilag og kuvert med sagsøgtets navn og adresse. Efter § 348, stk. 4, kan Domstolsstyrelsen fastsætte bestemmelser om, at stævninger skal udfærdiges på særlige blanketter, og om genpart og kuverter. Disse bestemmelser foreslås ikke ændret, men det forventes, at Domstolsstyrelsen i medfør af § 348, stk. 4, og forslaget til § 148 a, stk. 2, vil fastsætte regler om, at der ikke stilles krav om genpart og kuverter ved anvendelse af digital kommunikation. § 348, stk. 4, giver i øvrigt Domstolsstyrelsen mulighed for f.eks. at bestemme, at en stævning kan indleveres ved brug af en formular via internettet.

Det bemærkes, at persondatalovens regler om behandling af personoplysninger også gælder for digital kommunikation til domstolene, hvilket bl.a. indebæ-

rer, at en advokat f.eks. ikke må sende fortrolige oplysninger til domstolene ved brug af digital kommunikation, f.eks. i en stævning med bilag, medmindre der er foretaget kryptering eller lignende med henblik på at sikre, at uvedkommende ikke kan læse meddelelsen. Det antages, at dette også gælder oplysninger om den pågældendes klient, selv om klienten f.eks. måtte have givet samtykke til, at oplysningerne sendes ukrypteret.

Forslaget til *stk. 3* fastlægger, hvornår en digital meddelelse må anses for at være kommet frem til retten. Det foreslås, at det afgørende er, hvornår meddelelsen kan gøres tilgængelig for retten, mens det er uden betydning, hvornår retten faktisk gør sig bekendt med indholdet. Tidspunktet for, hvornår meddelelsen kan gøres tilgængelig for retten, vil afhænge af, hvilken form for digital kommunikation, der anvendes.

Meddelelsen vil normalt være tilgængelig for retten på det tidspunkt, hvor retten kan behandle meddelelsen. Dette tidspunkt vil normalt blive registreret automatisk i en modtagelsesanordning eller et datasystem. En meddelelse, der først er tilgængelig efter kontortids afslutning, anses først for modtaget den følgende dag. Kan modtagelsestidspunktet for en digital meddelelse ikke fastlægges som følge af problemer med rettens it-systemer eller andre lignende problemer, må meddelelsen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor meddelelsen blev afsendt, hvis der kan fremskaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet.

Det foreslås i *stk. 4*, at retten kan afvise en digital meddelelse, der ikke er forsynet med digital signatur eller behæftet med andre fejl, hvis meddelelsen derved er uegnet til at indgå i rettens behandling af en sag. Selv om kravet om digital signatur er knyttet til, om der i loven stilles krav om skriftlighed eller underskrift, vil det muligvis for afsenderen i visse tilfælde kunne være uklart, om der skal anvendes en digital signatur. Manglende digital signatur bør derfor i almindelighed ikke medføre, at retten afviser – og dermed ser bort fra – meddelelsen, men at retten i stedet fastsætter en frist til afhjælpning af manglen. Der kan i den forbindelse også henvises til § 349, stk. 2, om fastsættelse af en frist til at afhjælpe mangler ved en stævning.

Bestemmelsen vedrører alene »fejl«, der knytter sig til anvendelsen af digital kommunikation. Mangler ved meddelelsens indhold skal behandles efter retsplejelovens almindelige regler herom, jf. f.eks. § 349 om mangler ved en stævning.

Det foreslås endelig, at rettens afgørelse om afvisning efter anmodning fra afsenderen af den digitale

meddelelse skal træffes ved kendelse, hvilket svarer til § 349, stk. 1, om afvisning af en mangelfuld stævning.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger punkt 2.5.

Til nr. 4 (§ 154, stk. 2)

Det foreslås præciseret, at domstolene kan anvende digital kommunikation, hvis modtageren har givet samtykke til at modtage meddelelser fra retten på denne måde, jf. *1. pkt.*

Samtykket kan både være udtrykkeligt og stiltiende og kan gives for den enkelte sag eller generelt, jf. *2. pkt.* En advokat eller anden professionel, der i sit brev-papir angiver en e-mailadresse, må normalt anses for at have givet samtykke til at modtage digital kommunikation på denne måde. Hvis en privat borger retter henvendelse til domstolene ved f.eks. en e-mail, må dette anses for at indebære et (stiltiende) samtykke til, at retten kan besvare henvendelsen på samme måde, mens der normalt ikke i sig selv vil være tale om et generelt samtykke til også i andre sammenhænge at modtage digitale meddelelser fra retten. Med hensyn til digital forkyndelse henvises til lovforslagets § 1, nr. 5-6 (forslag til § 155, nr. 2, og § 156 a), og bemærkningerne hertil.

Det foreslås samtidig i *3. pkt.* præciseret, at der ved meddelelser med fortrolige oplysninger skal anvendes kryptering eller anden forsvarlig sikring med henblik på, at uvedkommende ikke kan læse meddelelsen, jf. herom bl.a. de almindelige bemærkninger punkt 2.3. om reglerne i persondataloven.

Som anført i de almindelige bemærkninger punkt 2.3., indebærer reglerne i persondataloven, at der skal ske såkaldt stærk kryptering eller lignende, når digital kommunikation indeholder følsomme personoplysninger, jf. persondatalovens § 7 og § 8. Der skal således ske stærk kryptering mv., hvis meddelelsen indeholder oplysninger om rent private forhold, herunder racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssige tilhørsforhold, oplysninger om helbredsforhold, seksuelle forhold, oplysninger om strafbare forhold og væsentlige sociale problemer. Det samme gælder oplysninger om interne familieforhold, selvmord, selvmordsforsøg, ulykkestilfælde og visse andre foreningsmæssige forhold end fagforeningsmæssige tilknytningsforhold. Andre oplysninger vil kunne være fortrolige, f.eks. efter omstændighederne oplysninger om personnummer, indtægts- og formueforhold, arbejds-, uddannelses- og ansættelsesmæssige forhold,

og skal derfor krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.

Herudover vil fastlæggelsen af, hvilke oplysninger der må anses som fortrolige, kunne ske med udgangspunkt i de almindelige regler om tavshedspligt i straffelovens § 152. Selv om forvaltningslovens § 27 ikke gælder for domstolene, vil der også kunne hentes vejledning i, hvilke oplysninger der efter denne bestemmelse anses for omfattet af tavshedspligten.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.5.

Til nr. 5 og 6 (§ 155, nr. 2, og § 156 a)

Det foreslås, at der indføres en ny forkyndelsesform – »digital forkyndelse« – hvor forkyndelse sker ved, at den meddelelse, der skal forkyndes, sendes ved digital kommunikation, samtidig med at modtageren anmodes om at bekræfte modtagelsen af meddelelsen, jf. forslaget til § 155, nr. 2.

Efter forslaget til § 156 a anses forkyndelsen for sket, når modtageren har bekræftet modtagelsen enten ved en digital meddelelse, der er forsynet med en digital signatur, eller ved at sende en personligt underskrevet kopi af meddelelsen. Den digitale forkyndelse kommer således til at minde en del om brevforkyndelse, jf. retsplejelovens § 156 (som ikke ændres). Tidspunktet for, hvornår meddelelsen anses for forkyndt, jf. forslaget til 2.-3. pkt., bygger da også på de tilsvarende regler om brevforkyndelse.

Digital forkyndelse kræver en aktiv bekræftelse fra modtageren af at have modtaget dokumentet. En automatisk funktionalitet hos modtageren, hvorved modtagelsen f.eks. bekræftes ved åbning af en digital meddelelse, vil ikke være tilstrækkelig.

Digital forkyndelse kan efter den foreslåede bestemmelse ske, selv om modtageren ikke har givet samtykke til at modtage digitale meddelelser, men til gengæld kræver en gennemførelse af forkyndelsen som nævnt modtagerens aktive medvirken. Ønsker den pågældende ikke at få meddelelsen forkyndt digitalt, kan han eller hun blot forholde sig passiv.

Hvis modtageren forholder sig passiv over for den digitale forkyndelse, må der ske forkyndelse på anden måde, hvilket i praksis antagelig vil indebære, at der sker stævningsmandsforkyndelse, medmindre det konkret kan lægges til grund, at dokumentet er kommet modtageren i hænde, således at forkyndelse kan anses for sket efter retsplejelovens § 163, stk. 2.

Det forudsættes, at den meddelelse, der skal forkyndes, i almindelighed er forsynet med en digital signatur, der kan sikre, at meddelelsen stammer fra den an-

givne afsender, og at meddelelsen ikke er blevet ændret undervejs.

De almindelige regler om beskyttelse af fortrolige oplysninger, herunder f.eks. persondatalovens regler om behandling af personoplysninger, gælder også ved digital forkyndelse. Dette indebærer bl.a., at der ved digital forkyndelse af meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal ske kryptering eller lignende, således at uvedkommende ikke kan læse meddelelsen, jf. også bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 4 (forslag til retsplejelovens § 154, stk. 2), ovenfor.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.6.

Til nr. 7 (§ 158)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget om digital forkyndelse som ny forkyndelsesform, jf. lovforslagets § 1, nr. 5 (forslag til retsplejelovens § 155, nr. 2).

Til nr. 8, 10 og 11 (§ 178, § 494 og § 497)

Med lovforslagets § 1, nr. 8, 10 og 11, fastsættes der regler om behandlingen af forvarede vidner og skyldnere.

Hensigten med § 178, stk. 4, er at fastslå, at en forvaret alene er undergivet de indskrænkninger, som er nødvendige til sikring af forvaringens øjemed eller opretholdelse af orden og sikkerhed i institutionen.

Bestemmelsen i § 178, stk. 4, svarer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 770 om varetægtsarrestanter og medfører, at der ved indskrænkninger i den forvaredes rettigheder skal henses til formålet med forvaringen.

Formålet med forvaring er nærmere beskrevet i de enkelte bestemmelser i retsplejeloven, jf. de almindelige bemærkninger punkt 6. Formålet kan bl.a. være, at sikre et vidnes eller en skyldners tilstedeværelse i retten, jf. § 178, stk. 1, nr. 5, og § 494, stk. 2, at sikre et vidnets forklaring eller en skyldners oplysningspligt for retten, jf. § 178, stk. 1, nr. 5, og § 497, stk. 2, eller at sikre, at en tredjemand efterkommer et pålæg om edition, jf. § 299, stk. 2, og § 807, stk. 2.

Baggrunden for de foreslåede regler i § 178, stk. 5-9, om besøgskontrol, udgangstilladelse og brevkontrol mv. er, at det efter Justitsministeriets opfattelse er nødvendigt med et klart hjemmelsgrundlag for at iværksætte disse kontrolforanstaltninger og indskrænkninger.

Bestemmelserne i § 178, stk. 5-9, svarer til de gældende bestemmelser i retsplejelovens §§ 771-773 om besøgs- og brevkontrol samt udgangstilladelse for varetægtsfængslede. Modsat de gældende bestemmelser for varetægtsarrestanter vil det dog ikke være politiet,

men den ret, der har truffet afgørelse om forvaring, der af hensyn til forvaringens øjemed træffer afgørelse om en eventuel nægtelse af besøg mv., udgangstildelse samt gennemsyn af breve mv.

Af § 178, stk. 5, fremgår det, at den ret, der træffer afgørelse om forvaring, af hensyn til forvaringens øjemed kan træffe afgørelse om, at den forvarede ikke kan modtage besøg eller forlange, at besøg finder sted under kontrol. Det forudsættes, at besøg kun kan nægtes, hvis formålet med forvaringen hermed vil gå tabt.

Efter § 178, stk. 6, kan den ret, der træffer afgørelse om forvaring, når særlige omstændigheder taler derfor, bestemme, at institutionens ledelse med politiets samtykke kan give en person i forvaring udgangstilladelse med ledsager for et kortere tidsrum.

For så vidt angår brevkontrol efter § 178, stk. 7, vil den ret, der har truffet afgørelse om forvaringen, kunne bestemme, at politiet eller retten kan gennemse brevene inden modtagelsen eller afsendelsen. I sager om forvaring af personer i straffesager vil politiet, i lighed med hvad der gælder for varetægtsarrestanter, kunne gennemse brevene. Er der imidlertid tale om forvaring af personer i civile sager mv., vil politiet ikke have kendskab til sagens omstændigheder. I disse sager vil det derfor være hensigtsmæssigt, at retten, der har kendskab til sagen, kan gennemse brevene.

Efter den foreslåede bestemmelse er det retten, der i den konkrete sag beslutter, om det er politiet eller retten, der skal gennemse brevene. Det forudsættes herved, at der kun træffes beslutning om gennemsyn foretaget af politiet, når forvaringen vedrører straffesager eller andre sager, hvor politiet har kendskab til sagens indhold.

De øvrige begrænsninger i den forvaredes rettigheder, som retten i medfør af § 178, stk. 9, kan foretage af hensyn til forvaringens øjemed, er f.eks. begrænsninger i den forvaredes adgang til at telefonere.

Efter forslaget til § 178, stk. 10, fastsætter Justitsministeriet nærmere regler om behandlingen af personer, der er taget i forvaring efter retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5. Retningslinierne vil blive udarbejdet med udgangspunkt i reglerne om ophold i varetægtsfængsel, idet Justitsministeriets finder, at forvarede vidner og skyldnere bør anbringes i varetægtsfængsel (arresthus), og at disse personer ikke bør underlægges arbejdspligt.

Bestemmelserne i § 178, stk. 3-10, finder tilsvarende anvendelse for så vidt angår personer, der er taget i forvaring efter § 494, stk. 2 og § 497, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 10 og 11.

I de situationer, hvor personer tages i forvaring efter en bestemmelse i retsplejeloven, hvortil der er henvist

til § 178, stk. 1, nr. 5, § 494, stk. 2 eller § 497, stk. 2, vil disse personer ligeledes være omfattet af de administrative regler udstedt i medfør af § 178, stk. 10.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 6.

Til nr. 9 (§ 218 a)

Det foreslås, at der bliver mulighed for, at byretskendelser i borgerlige sager, herunder fogedsager – ligesom byretsdomme i borgerlige sager, jf. retsplejelovens § 366 a, stk. 2-3 – kan afsiges uden en fuldstændig sagsfremstilling, således at der samtidig gives en udførlig begrundelse for afgørelsen.

Den foreslåede bestemmelse indeholder ikke regler om, hvilke krav der stilles til affattelsen af kendelser i borgerlige sager. Dette reguleres som hidtil af det generelle krav i retsplejelovens § 218, stk. 1, om, at kendelser skal begrundes, og af de krav, der i retspraksis i øvrigt er stillet til kendelsers indhold. Bestemmelsen giver derimod mulighed for at afsige kendelser med begrænset sagsfremstilling i de tilfælde, hvor der i dag stilles krav om en nærmere sagsfremstilling med angivelse af parts- og vidneforklaringer mv., f.eks. i visse fogedsager, hvor der har været bevisførelse for fogedretten. Det skal i givet fald fremgå af kendelsen, at den er afsagt med begrænset sagsfremstilling i medfør af den foreslåede nye § 218 a i retsplejeloven, jf. henvisningen til § 366 a, stk. 2.

Hvis kendelsen er afsagt med begrænset sagsfremstilling, indebærer henvisningen til § 366 a, stk. 3, at retten skal udarbejde en supplerende redegørelse for sagen, hvis sagen kæres til landsretten.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 3.

Til nr. 12 (§ 561, stk. 1, 4. pkt.)

Efter § 561, stk. 1, 4. pkt., skal indkaldelse til et vejledningsmøde for skyldneren ved tvangsauktion ske ved anbefalet brev.

Med henblik på at give mulighed for at anvende digital kommunikation også i disse tilfælde foreslås det, at indkaldelsen også skal kunne forkyndes for den pågældende, således at den foreslåede nye digitale forkyndelse i givet fald kan anvendes, jf. lovforslagets § 1, nr. 5-6 (forslag til retsplejelovens § 155, nr. 2, og § 156 a), og bemærkningerne hertil.

Til nr. 13 (§ 587, stk. 1)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lov nr. 362 af 2. juni 1999 (Styrkelse af samarbejdet mellem retterne og pressen), hvor § 398 a blev indsat i retsplejeloven.

Til nr. 14 (§ 777)

Med lovforslagets § 1, nr. 14, forenkles proceduren for frivillig overførsel til en fuldbyrdelsesinstitution under kriminalforsorgen (anteciperet afsoning).

Ændringen medfører, at det ikke længere er nødvendigt at indhente rettens godkendelse i forbindelse med en anbringelse i en anstalt for personer, der udstår fængselsstraf eller forvaring efter retsplejelovens § 777, 1. pkt. (frivillig overførsel), hvis varetægtsarrestanten, anklagemyndigheden og institutionens ledelse samtykker heri.

Tvangsmæssig overførsel til en fuldbyrdelsesinstitution, vil det fortsat kræve rettens godkendelse, jf. § 777, 2. pkt.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 7.

Det præciseres endvidere i § 777, 3. pkt., efter hvilke regler en varetægtsarrestant, der er frivilligt henholdsvis tvangsmæssigt overført til en fuldbyrdelsesinstitution, skal behandles.

Ændringen medfører, at de varetægtsarrestanter, der frivilligt overføres til en fuldbyrdelsesinstitution efter retsplejelovens § 777, 1. pkt., skal behandles efter de regler, der gælder for de øvrige personer, der er anbragt dér i henhold til dom (straffuldbyrdelseslovens regler). Derimod vil de varetægtsarrestanter, der tvangsmæssigt er overført til institutionen efter retsplejelovens § 777, 2. pkt., fortsat skulle behandles efter reglerne om varetægtsarrestanter (retsplejelovens regler), i det omfang hensynet til orden og sikkerhed i institutionen gør det muligt.

Forskellen mellem de to regelsæt i retsplejeloven og straffuldbyrdelsesloven er bl.a., at varetægtsarrestanter efter retsplejeloven ikke har beskæftigelsespligt.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 8.

Til nr. 15 (§ 962, stk. 3)

Lovforslagets § 1, nr. 15, er en konsekvensændring som følge af lov nr. 256 af 8. maj 2002 om ændring af retsplejeloven (Udeblivelsesdomme i straffesager, pressens adgang til dokumentudskrifter mv. og politiklagenævnsmedlemmers sagsbehandling), hvor retsplejelovens § 962, stk. 2, om anke af domme afsagt af byretten blev ændret.

Før ændringen i 2002 var det efter § 962, stk. 2, bl.a. en betingelse for, at tiltalte kunne anke en byretsdom, at den tiltalte havde givet møde i sagen. En tiltalt, der blev dømt som udebleven i byretten i medfør af § 847, stk. 3, nr. 4, kunne kun anke dommen med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Herudover kunne domfældte søge og genoptagelse i medfør af § 987.

Efter ændringen i 2002, hvorved der i § 962, stk. 2, blev indsat et nyt 3. pkt., er det muligt for tiltalte at anke udeblivelsesdomme afsagt efter retsplejelovens § 847, stk. 3, nr. 4, hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, og betingelserne i § 962, stk. 2, 2. pkt., i øvrigt er opfyldt.

Ved indsættelsen af det nye 3. pkt. i § 962, stk. 2, blev der ved en fejl ikke foretaget konsekvensrettelse i § 962, stk. 3, hvori der findes en henvisning til § 962, stk. 2, 3. pkt.

Med denne ændring rettes henvisningen i § 962, stk. 3, fra 3. pkt. til 4. pkt.

*Til § 2
(Konkursloven)*

Til nr. 1 (§§ 237 a-b)

Det foreslås at indsætte regler i konkursloven om digital kommunikation med domstolene, der svarer til de foreslåede regler herom i retsplejeloven, jf. forslaget til retsplejelovens § 148 a og § 154, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 3-4), og bemærkningerne hertil.

Retsvirkningen af, at en digital meddelelse i givet fald »afvises« efter forslaget til konkurslovens § 237 a, stk. 4, f.eks. som følge af, at meddelelsen ikke er forsynet med en digital signatur, må således fastlægges efter de almindelige regler mv. i konkursloven, og sådanne tilfælde vil som udgangspunkt skulle vurderes på samme måde som tilfælde, hvor f.eks. en konkursbegæring ikke er underskrevet.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.5.

*Til § 3
(Dødsboskifteloven)*

Til nr. 1 (§§ 115 a-b)

Det foreslås at indsætte regler i dødsboskifteloven om digital kommunikation med domstolene, der svarer til de foreslåede regler herom i retsplejeloven, jf. forslaget til retsplejelovens § 148 a og § 154, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 3-4), og bemærkningerne hertil.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.5.

*Til § 4
(Skifteloven)*

Til nr. 1 (§§ 92 a-b)

Det foreslås at indsætte regler i skifteloven om digital kommunikation med domstolene, der svarer til de foreslåede regler herom i retsplejeloven, jf. forsla-

get til retsplejelovens § 148 a og § 154, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 3-4), og bemærkningerne hertil.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.5.

Til § 5

Med henblik på, at indførelsen af muligheden for at anvende digital kommunikation med domstolene sker på den mest hensigtsmæssige måde, er lovforslaget udformet sådan, at de nye regler om digital kommunikation træder i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse, jf. *stk. 1*, således at de nye regler vil kunne sættes i kraft sagsområde for sagsområde, efterhånden som der ved domstolene indføres nye edb-sagsbehandlingssystemer. Spørgsmålet om ikraftsættelse af reglerne om digital kommunikation vil blive

drøftet med Domstolsstyrelsen, inden reglerne sættes i kraft for et bestemt sagsområde mv.

Første fase af Domstolsstyrelsens projekt »Digitalisering af Danmarks Domstole« er indførelsen af et nyt fogedsystem, som i givet fald forventes indført ved alle byretter i løbet af 2005. Det er således hensigten samtidig hermed at sætte de nye regler om digital kommunikation i kraft for så vidt angår kommunikation til og fra fogedretterne i de sagstyper, som er omfattet af det nye fogedsystem.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.5.7.

Det foreslås endvidere, at lovforslagets øvrige ændringer træder i kraft den 1. juli 2004.

Stk. 2 vedrører lovens territoriale gyldighed.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 44 a. Domstolsstyrelsen kan meddele midlertidig beskikkelse, når det er nødvendigt ved ledighed i en stilling eller ved en fast dommers forfald.

Stk. 2. Når det af de grunde, der er nævnt i stk. 1, skønnes nødvendigt, er enhver byretsdommer forpligtet til at modtage beskikkelse til foruden sit eget embede midlertidigt at beklæde et andet embede som byretsdommer.

Stk. 3. Bortset fra tilfælde af forfald på grund af sygdom kan en stilling ikke holdes midlertidigt besat i mere end ét år.

Stk. 4. Hvis den midlertidige beskikkelse skyldes, at dommeren udfører et andet offentligt hverv, kan etårsfristen dog forlænges i op til et år ad gangen på betingelse af,

- 1) at ganske særlige grunde taler for det,
- 2) at samtykke gives af præsidenten (den administrerende dommer) for vedkommende ret eller for retspræsidenters, administrerende dommeres og enkeltdommeres vedkommende af præsidenten for den nærmeste overordnede ret, og
- 3) at en fast ansat dommer midlertidigt beskikkes i den pågældende stilling.

Stk. 5. Forlængelser af etårsfristen kan dog højst ske for en samlet periode på 3 år.

Stk. 6. Midlertidig beskikkelse meddelt efter stk. 1 bortfalder, når den ledige stilling besættes eller forfaldsgrunden ophører at bestå. Domstolsstyrelsen kan dog efter indstilling fra vedkommende landsretspræsident tilbagekalde beskikkelsen fra et tidligere tidspunkt.

Lovforslaget

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 815 af 30. september 2003, foretages følgende ændringer:

1. § 44 a, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Etårsfristen kan dog forlænges i op til et år ad gangen, hvis ganske særlige grunde taler for det, og hvis samtykke gives af præsidenten (den administrerende dommer) for vedkommende ret eller for retspræsidenters, administrerende dommeres og enkeltdommeres vedkommende af præsidenten for den nærmeste overordnede ret.«

*Gældende formulering**Lovforslaget***2. Efter § 147 indsættes:**

»§ 147 g. Bøder pålagt af Advokatnævnet i medfør af § 147 c, stk. 1, kan inddrives ved udpantning og ved indeholdelse i den pågældendes indtægter efter reglerne om inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven og reglerne i lov om Det Fælles Lønindeholdelsesregister.

Stk. 2. Inddrivelsesmyndigheden kan hos andre offentlige myndigheder indhente de oplysninger, der er nødvendige for at varetage indeholdelsen. Endvidere kan inddrivelsesmyndigheden fra registre, der føres af offentlige myndigheder, kræve de oplysninger om skyldnerens forhold, som findes af betydning for tvangsfuldbyrdelsen. Oplysningerne meddeles skriftligt eller ved direkte dataoverførsel.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om indeholdelse af indtægter efter stk. 1, herunder om indberetning til Det Fælles Lønindeholdelsesregister, om skyldnerens pligt til at give inddrivelsesmyndigheden oplysninger til brug ved indeholdelsen, om pligter og erstatningsansvar for den indeholdelsespligtige og om udpantningsret for beløb, som den indeholdelsespligtige hæfter for.

Stk. 4. For forsætlig eller uagtsom overtrædelse af bestemmelser, der er fastsat i medfør af stk. 3, kan fastsættes bødestraf.«

3. Efter § 148 indsættes:

»§ 148 a. Krav om skriftlighed eller underskrift er ikke til hinder for, at meddelelser til retten sendes som digital kommunikation. Meddelelsen skal være forsynet med en digital signatur.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation med domstolene, herunder om anvendelsen af digital signatur.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for retten.

Gældende formulering

§ 154. Meddelelser fra retten gives på den måde, som rettens formand bestemmer, medmindre loven indeholder anden forskrift herom.

Stk. 2. Rettens beslutning om, hvorledes meddelelser skal gives, er ikke genstand for kære.

§ 155. Forkyndelse sker ved, at den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag

- 1) sendes eller afleveres til den pågældende, der samtidig anmodes om at bekræfte modtagelsen på en genpart af dokumentet eller, hvis forkyndelsen foretages ved rettens eller anklagemyndighedens foranstaltning, et særligt modtagelsesbevis (brevforkyndelse),
- 2) sendes til den pågældende i brev med afleveringsattest (postforkyndelse) eller
- 3) afleveres til den pågældende af en stævningsmand (stævningsmandsforkyndelse).

Lovforslaget

Stk. 4. Hvis en digital meddelelse ikke er forsynet med digital signatur eller er behæftet med andre fejl, der gør den uegnet til at indgå i rettens behandling af en sag, kan retten afvise meddelelsen eller fastsætte en frist for afhjælpning af manglen. Efter anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.«

4. I § 154 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Anvendelse af digital kommunikation kan ske, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog § 155, nr. 2. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

5. I § 155 indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) ved digital kommunikation gøres tilgængelig for den pågældende, der samtidig anmodes om at bekræfte modtagelsen (digital forkyndelse),«

Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 3 og 4.

Gældende formulering

§ 158. Har den pågældende kendt bopæl eller opholdssted i udlandet, og kan forkyndelse ikke ske her i riget efter § 155, nr. 2 og 3, jf. § 157, sker forkyndelse ved brevforkyndelse eller på den måde, der er foreskrevet ved konvention eller ved vedkommende lands lov.

§ 178. Udebliver et vidne uden lovligt forfald eller uden i tide at have meldt sit forfald, eller forlader vidnet i strid med § 177 det sted, hvor retsmødet holdes, eller vægrer vidnet sig uden lovlig grund ved at svare, kan retten:

- 1) pålægge vidnet en bøde,
- 2) lade vidnet afhente ved politiet,
- 3) tilpligte vidnet at erstatte de udgifter, som vidnet har forårsaget,
- 4) pålægge vidnet en løbende bøde, i samme sag dog ikke for længere tidsrum end 6 måneder, uafbrudt eller sammenlagt,
- 5) lade vidnet tage i forvaring ved politiets foranstaltning eller lade vidnet undergive en af de i § 765 nævnte foranstaltninger, indtil fremstilling for retten til afgivelse af vidneforklaring kan finde sted eller vidnet indvilliger i at svare, dog ikke ud over 6 måneder i samme sag, uafbrudt eller sammenlagt.

Lovforslaget

6. Efter § 156 indsættes:

»§ 156 a. Ved digital forkyndelse anses meddelelsen for forkyndt, hvis den pågældende bekræfter at have modtaget meddelelsen enten ved en meddelelse, der sendes ved digital kommunikation med anvendelse af digital signatur, eller ved at sende en personligt underskrevet kopi af meddelelsen. Forkyndelsen anses for sket den dag, modtageren anfører at have modtaget meddelelsen. Er ingen modtagelsesdag anført, eller er den angivne modtagelsesdag senere end den registrerede modtagelsesdato for den digitalt fremsendte bekræftelse eller datoen i poststemplet på tilbagesendelsen, anses forkyndelsen for sket på den registrerede modtagelsesdag eller på poststemplets dato.«

7. I § 158 ændres »§ 155, nr. 2 og 3« til: »§ 155, nr. 3 og 4«.

8. I § 178 indsættes som *stk. 4-10*:

Gældende formulering

Stk. 2. Afgørelse om anvendelse af tvangsmidler imod vidnet træffes af den ret, for hvilken vidnet er indkaldt til at møde. Afgørelsen, der træffes ved kendelse, kan omgøres af retten. Kendelse, hvorved bøde eller erstatning er pålagt et fraværende vidne, skal forkyndes for den pågældende. Begæring om omgørelse af en sådan afgørelse skal fremsættes i det første retsmøde, i hvilket vidnet møder, eller, hvis vidnet ikke senere møder, inden 14 dage efter, at afgørelsen er forkyndt for vidnet eller kommet til hans kundskab.

Stk. 3. Tager politiet i medfør af stk. 1, nr. 5, et vidne i forvaring, og kan fremstilling for retten til afgivelse af vidneforklaring ikke ske inden 24 timer efter pågribelsen, giver politiet snarest muligt og senest inden samme frist retten meddelelse om, at vidnet er taget i forvaring.

Lovforslaget

»*Stk. 4.* En person i forvaring er alene undergivet de indskrænkninger, som er nødvendige til sikring af forvaringens øjemed eller opretholdelse af orden og sikkerhed i institutionen.

Stk. 5. En person i forvaring kan modtage besøg i det omfang opretholdelse af orden og sikkerhed i kriminalforsorgens institutioner tillader det. Den ret, der træffer afgørelse om forvaring, kan af hensyn til forvaringens øjemed træffe afgørelse om, at den forvarede ikke kan modtage besøg eller forlange, at besøg finder sted under kontrol. Nægtes den forvarede besøg, skal den pågældende underrettes herom, medmindre retten af hensyn til sagens omstændigheder træffer anden bestemmelse.

Stk. 6. Den ret, der træffer afgørelse om forvaring kan, når særlige omstændigheder taler derfor, bestemme, at institutionens ledelse med politiets samtykke kan give en person i forvaring udgangstilladelse med ledsager for et kortere tidsrum.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 7. En person i forvaring har ret til at modtage og afsende breve. Den ret, der træffer afgørelse om forvaringen, kan bestemme, at politiet eller retten skal gennemse brevene inden modtagelsen eller afsendelsen. Træffes der beslutning om brevkontrol, skal politiet eller retten snarest muligt udlevere eller sende brevene, medmindre indholdet vil kunne være til skade for formålet med forvaringen eller opretholdelsen af orden og sikkerhed i institutionen. Tilbageholdes et brev af politiet, skal spørgsmålet om tilbageholdelsens opretholdelse straks forelægges retten til afgørelse. Opretholdes tilbageholdelsen, skal afsenderen straks underrettes, medmindre retten af hensyn til forvaringens øjemed træffer anden bestemmelse.

Stk. 8. En person i forvaring har ret til ukontrolleret brevveksling med retten, justitsministeren, direktøren for kriminalforsorgen og Folketingets Ombudsmand. Justitsministeren kan fastsætte regler om den forvaredes ret til at afsende lukkede breve til andre offentlige myndigheder eller enkeltpersoner.

Stk. 9. Retten kan af hensyn til forvaringens øjemed foretage andre begrænsninger i den forvaredes rettigheder.

Stk. 10. Justitsministeriet fastsætter nærmere regler om behandlingen af personer, der er taget i forvaring.«

9. Efter § 218 indsættes:

»§ 218 a. § 366 a, stk. 2-3, finder tilsvarende anvendelse for byretskendelser i borgerlige sager.«

Gældende formulering

§ 494. Fogedretten kan med et af denne fastsat varsel tilsige skyldneren til forretningen, såfremt denne foretages i den retskreds, hvor skyldneren har bopæl eller opholdssted, eller hvorfra han driver erhvervsmæssig virksomhed, eller i en tilstødende retskreds. Foretages forretningen ved Københavns byret, retten på Frederiksberg eller en af retterne i Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Ballerup, Hvidovre, Rødovre, Glostrup, Brøndbyerne, Tåstrup, Tårnby og Hørsholm, kan skyldneren tilsiges, såfremt han har en sådan tilknytning til en af disse retskredse. Det kan i tilsigelsen pålægges skyldneren at møde personligt. Tilsigelsen skal indeholde oplysning om varslet og om virkningerne af udeblivelse.

Stk. 2. Udebliver skyldneren, uanset at lovlig tilsigelse er forkyndt for ham, uden anmeldt lovligt forfald, kan fogedretten ved kendelse bestemme, at han skal tages i forvaring af politiet, indtil han kan fremstilles i fogedretten. Det samme gælder, hvor skyldneren ikke giver personligt møde, uagtet dette er pålagt ham. Bestemmelsen i § 178, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. - - -

§ 497. Skyldneren skal give de oplysninger, som fogedretten finder nødvendige til gennemførelse af tvangsfuldbyrdelsen. Ved fuldbyrdelse af pengekrav skal han således give oplysning om sine og sin husstands økonomiske forhold. Fogedretten skal pålægge skyldneren at tale sandhed og gøre ham bekendt med strafansvaret for afgivelse af urigtig erklæring.

Stk. 2. Unnlader skyldneren at give de krævede oplysninger, kan fogedretten ved kendelse bestemme, at skyldneren ved politiets foranstaltning skal tages i forvaring, indtil han indvilliger i at opfylde sin pligt. Skyldneren kan dog ikke holdes i forvaring i samme sag ud over 6 måneder, uafbrudt eller sammenlagt.

Lovforslaget

10. § 494, stk. 2, sidste pkt. ophæves, og i stedet indsættes:

»Bestemmelserne i § 178, stk. 3-10, finder tilsvarende anvendelse.«

11. I § 497 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Bestemmelserne i § 178, stk. 3-10, finder tilsvarende anvendelse for personer, der tages i forvaring efter *stk. 2*.«

Gældende formulering

§ 561. Når fogedretten har modtaget anmodning om tvangsauktion, indkalder den skyldneren til møde, såfremt ejendommen benyttes til beboelse for denne eller hans familie, eller hvis fogedretten i øvrigt finder, at der er behov for et møde. Dette afholdes så vidt muligt inden 7 dage efter anmodningens modtagelse. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om formålet med mødet, jf. stk. 3, om adgangen til advokatbeskikkelse og antagelse af en sagkyndig samt opfordring til skyldneren om at medbringe kvitteringer og andre papirer af betydning for gældsforholdene i ejendommen. Skyldneren indkaldes ved anbefalet brev. Kendes skyldnerens adresse ikke, bekendtgør fogedretten indkaldelsen i Statstidende.

Stk. 2. ---

§ 587. Reglerne i § 393 og §§ 395-398 finder med de i stk. 2-4 nævnte ændringer tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. ---

§ 777. En varetægtsarrestant kan med rettens godkendelse anbringes i en anstalt for personer, der udstår fængselsstraf eller forvaring, eller i hospital m.v., jf. straffelovens §§ 68 og 69, hvis han selv, anklagemyndigheden og institutionens ledelse samtykker heri. Hvis helbredsmæssige hensyn eller hensynet til andres sikkerhed gør det påkrævet, kan sådan anbringelse undtagelsesvis ske uden arrestantens samtykke. I institutionen behandles den pågældende efter de regler, der gælder for personer, der er anbragt dér i henhold til dom. Arrestanten må dog ikke uden rettens godkendelse forlade institutionen, bortset fra de tilfælde, der er nævnt i § 771, stk. 2.

Lovforslaget

12. § 561, stk. 1, 4. pkt., affattes således:

»Indkaldelsen af skyldneren skal forkyndes eller sendes ved anbefalet brev.«

13. I § 587, stk. 1, ændres »§§ 395-398« til: »§§ 395-398 a«.

14. § 777 affattes således:

»§ 777. En varetægtsarrestant kan anbringes i en anstalt for personer, der udstår fængselsstraf eller forvaring, eller i hospital mv., jf. straffelovens §§ 68 og 69, hvis den pågældende selv, anklagemyndigheden og institutionens ledelse samtykker heri. Hvis helbredsmæssige hensyn eller hensynet til andres sikkerhed gør det påkrævet, kan retten undtagelsesvist godkende en sådan anbringelse uden arrestantens samtykke. I institutionen behandles den frivilligt overførte varetægtsarrestant efter de regler, der gælder for personer, der er anbragt dér i henhold til dom, mens den tvangsmæssigt overførte varetægtsarrestanter i det omfang hensynet til orden og sikkerhed i institutionen gør det muligt. Arrestanten må dog ikke uden rettens godkendelse forlade institutionen, bortset fra de tilfælde, der er nævnt i § 771, stk. 2.«

Gældende formulering

§ 962. Domme afsagt af en byret kan med de nedennævnte undtagelser af statsadvokaten eller tiltalte påankes til den landsret, til hvis kreds vedkommende ret hører. I forbindelse med dommen kan anken omfatte den forudgående behandling og de under denne faldne afgørelser.

Stk. 2. Domme kan kun ankes af det offentlige, når andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation kan idømmes efter de lovbestemmelser, tiltalen lyder på. Tiltalte kan kun anke, såfremt tiltalte har givet møde i sagen og mere end 20 dagbøder eller en bøde på over 3.000 kr. eller konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller andre offentligretlige følger er idømt. Hvis sagen er fremmet i medfør af § 847, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte dog anke, selv om den pågældende ikke har givet møde i sagen, hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld og betingelserne i 2. pkt. i øvrigt er opfyldt. Afgørelser i henhold til §§ 936 og 937 kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 3. Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der efter stk. 2 ikke kan indbringes for højere ret, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om anketilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen efter bestemmelserne i § 963, stk. 3, litra a. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Under tilsvarende betingelser kan Procesbevillingsnævnet tillade anke af de i stk. 2, 3. pkt., nævnte afgørelser.

Stk. 4. - - -

Lovforslaget

15. I § 962, stk. 3, 5. pkt., ændres
»stk. 2, 3. pkt.« til: »stk. 2, 4. pkt.«.

§ 2

I konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 118 af 4. februar 1997, som ændret ved § 3 i lov nr. 402 af 26. juni 1998, foretages følgende ændring:

*Gældende formulering**Lovforslaget*

1. Efter kapitel 29 indsættes:

»Kapitel 29 a

Digital kommunikation

§ 237 a. Krav om skriftlighed eller underskrift er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Meddelelsen skal være forsynet med en digital signatur.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation med domstolene, herunder om anvendelsen af digital signatur.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for skifteretten.

Stk. 4. Hvis en digital meddelelse ikke er forsynet med digital signatur eller er behæftet med andre fejl, der gør den uegnet til at indgå i skifterettens behandling af en sag, kan skifteretten afvise meddelelsen eller fastsætte en frist for afhjælpning af manglen. Efter anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.

§ 237 b. Skifteretten kan ved meddelelser fra retten anvende digital kommunikation, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog om forkyndelse retsplejelovens § 155, nr. 2. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.«

§ 3

I lov nr. 383 af 22. maj 1996 om skifte af dødsboer, som ændret ved § 2 i lov nr. 1116 af 29. december 1999, foretages følgende ændring:

1. Efter kapitel 31 indsættes:

»Kapitel 31 a

Digital kommunikation

§ 115 a. Krav om skriftlighed eller underskrift er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Meddelelsen skal være forsynet med en digital signatur.

Bilag til f. t. l. vedr. retsplejeloven m.v.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation med domstolene, herunder om anvendelsen af digital signatur.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for skifteretten.

Stk. 4. Hvis en digital meddelelse ikke er forsynet med digital signatur eller er behæftet med andre fejl, der gør den uegnet til at indgå i skifterettens behandling af en sag, kan skifteretten afvise meddelelsen eller fastsætte en frist for afhjælpning af manglen. Efter anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.

§ 115 b. Skifteretten kan ved meddelelser fra retten anvende digital kommunikation, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog om forkyndelser retsplejelovens § 155, nr. 2. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.«

§ 4

I lov om skifte af fællesbo mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 725 af 23. oktober 1986, som ændret senest ved § 11 i lov nr. 385 af 22. maj 1996, foretages følgende ændring:

1. Efter § 92 indsættes:

»§ 92 a. Krav om skriftlighed eller underskrift er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Meddelelsen skal være forsynet med en digital signatur.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation med domstolene, herunder om anvendelsen af digital signatur.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for skifteretten.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 4. Hvis en digital meddelelse ikke er forsynet med digital signatur eller er behæftet med andre fejl, der gør den uegnet til at indgå i skifterettens behandling af en sag, kan skifteretten afvise meddelelsen eller fastsætte en frist for afhjælpning af manglen. Efter anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.

§ 92 b. Skifteretten kan ved meddelelser fra retten anvende digital kommunikation, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog om forkyndelser retsplejelovens § 155, nr. 2. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.«

Bilag 2

Retsplejerådets udtalelse om redegørelsen om digital kommunikation med domstolene, som er afgivet af en arbejdsgruppe under Domstolsstyrelsen

Ved brev af 22. oktober 2003 har Justitsministeriet anmodet Retsplejerådet om en udtalelse om en redegørelse vedrørende digital kommunikation med domstolene, der er afgivet af en arbejdsgruppe nedsat under Domstolsstyrelsen.

I den anledning skal Retsplejerådet udtale følgende:

1. Redegørelsen indeholder en gennemgang af retsplejeloven, konkursloven, dødsboskifteloven og skifteloven og udpeger en række formkrav, som efter arbejdsgruppens opfattelse enten hindrer digital kommunikation eller som på grund af tvivl om fortolkningen kan udgøre en sådan hindring.

For så vidt angår digital kommunikation *til* domstolene, foreslår arbejdsgruppen, at der i retsplejeloven, konkursloven og dødsboskifteloven indsættes generelle bestemmelser om, at krav om skriftlighed og underskrift ikke skal være til hinder for digital kommunikation til domstolene. Arbejdsgruppen har ikke fundet grundlag for at begrænse eller afskære muligheden for at anvende digital kommunikation på særlige områder inden for retsplejen. Det bemærkes, at arbejdsgruppen for så vidt angår ægtefælleskifter ikke finder, at der i skifteloven er regler, der hindrer eller vanskeliggør digital kommunikation.

Arbejdsgruppen foreslår, at afsenderen skal anvende en digital signatur for at sikre meddelelsens autencitet (at den hidrører fra den angivne afsender) og integritet (at den ikke er ændret undervejs). Dette gælder dog alene i de tilfælde, hvor der er opstillet særlige formkrav til meddelelsen, f.eks. krav om underskrift af en stævning.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at digital kommunikation *fra* domstolene skal forudsætte et forudgående (udtrykkeligt eller stiltiende) samtykke fra modtageren. Arbejdsgruppen bemærker i den forbindelse, at der må antages at gælde en generel regel om, at borgere og virksomheder ikke bør kunne kontaktes af domstolene eller andre offentlige myndigheder ved brug af digital kommunikation, medmindre der er givet samtykke hertil, f.eks. ved at en borger selv

har rettet henvendelse digitalt til den pågældende domstol. Kravet om forudgående samtykke skal dog efter arbejdsgruppens forslag ikke gælde ved »digital forkyndelse«, hvor det dokument, der skal forkyndes, fremsendes f.eks. ved e-mail, idet gennemførelsen af forkyndelsen kræver modtagerens aktive medvirken ved, at den pågældende bekræfter modtagelsen.

Omfatter domstolenes kommunikation fortrolige oplysninger, peger arbejdsgruppen på, at det følger af reglerne i persondataloven eller af de almindelige tavshedspligtsregler, at meddelelsen skal krypteres, så uvedkommende ikke kan læse indholdet af meddelelsen.

Efter arbejdsgruppens forslag er digital kommunikation *til* domstolene et tilbud, der står åbent for enhver, der vil sende en meddelelse til domstolene, mens det ikke er et krav, at der skal anvendes digital kommunikation. Tilsvarende er det efter arbejdsgruppens forslag heller ikke et krav, at domstolene, når det er muligt, *skal* anvende digital kommunikation, men arbejdsgruppen finder dog, at domstolene bør anvende digital kommunikation i videst muligt omfang.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at Domstolsstyrelsen skal kunne fastsætte nærmere regler om mere tekniske spørgsmål vedrørende digital kommunikation, herunder hvilke krav der skal stilles til en digital signatur.

2. Retsplejerådet kan generelt tilslutte sig arbejdsgruppens forslag til ændring af retsplejeloven, konkursloven og dødsboskifteloven, hvorefter der med henblik på at fjerne retlige hindringer for digital kommunikation til domstolene indsættes generelle bestemmelser i de pågældende love om, at krav om skriftlighed og underskrift ikke skal være til hinder for digital kommunikation med domstolene.

Retsplejerådet kan endvidere tilslutte sig arbejdsgruppens forslag om, at digital kommunikation fra domstolene skal forudsætte et samtykke fra modtageren, medmindre der er tale om en »digital forkyndelse«.

Efter arbejdsgruppens forslag om digital forkyndelse, anses forkyndelse bl.a. for at være

sket, hvis modtageren digitalt har bekræftet modtagelsen ved anvendelse af en digital signatur. Retsplejerådet har i den forbindelse navnlig overvejet den situation, hvor en person, der i praksis har adgang til at anvende modtagerens digitale signatur, bekræfter forkyndelsen ved anvendelse af den digitale signatur, uden at det fremgår, at modtagelsen ikke er bekræftet af den rette modtager.

Retsplejerådet vil imidlertid pege på, at et lignende spørgsmål i princippet vil kunne opstå i dag f.eks. i forhold til brevforkyndelse, hvis en anden end den rette modtager i modtagerens navn bekræfter at have modtaget meddelelsen. Hvis en person efter en forkyndelse gør gældende, at der ikke er tale om en lovlige forkyndelse, må retten ud fra en konkret vurdering af den enkelte sag tage stilling til den pågældendes indsigelser. Dette vil også gælde ved en indsigelse mod en fremtidig digital forkyndelse. Retsplejerådet finder på denne baggrund ikke, at det nævnte spørgsmål bør føre til, at man i givet fald undlader at indføre regler om digital forkyndelse.

3. Retsplejerådet bemærker, at indførelsen af muligheden for at anvende digital kommunikation inden for retsplejen ikke i sig selv vil indebære ændringer i retsplejelovens regler om domstolens sagsbehandling mv. eller i, hvilke krav der kan stilles til tilvejebringelse af bevismidler mv. under domstolens behandling af en konkret sag,

f.eks. forevisning af et originalt dokument for retten, eller til udarbejdelse af materiale til brug for behandlingen af sagen, f.eks. en ekstrakt af sagens dokumenter.

Det bemærkes endvidere, at indførelsen af digital kommunikation med domstolene vil kunne give anledning til en række mere økonomiske, praktiske og tekniske spørgsmål med hensyn til tilrettelæggelsen af domstolens sagsbehandling mv., f.eks. med hensyn til domstolens IT-systemer og håndtering af dokumenter, der alene fremsendes digitalt.

4. Retsplejerådet har ved afgivelsen af udtalelsen følgende sammensætning:

Landsretspræsident Bjarne Christensen (formand)

Direktør Bent Carlsen

Landsdommer Peter Deleuran

Advokat Karen Dyekjær-Hansen

Advokat Jørgen B. Jepsen

Dommer Henrik Linde

Professor, lic.jur. Gorm Toftegaard Nielsen

Kst. dommer Marianne Peschcke-Køedt

Fg. kontorchef Jens Røn

Politimester Ole Scharf

Statsadvokat Hanne Schmidt

Professor, dr.jur. Eva Smith

Professor, dr.jur. Erik Werlauff

Som sekretær for rådet har fungeret fuldmægtig Jon Esben Hvam.

Til lovforslag nr. L 180. Skriftlig fremsættelse (10. marts 2004)

Justitsministeren (Lene Espersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven, konkursloven, dødsboskifteloven og skifteloven (Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænset sagsfremstilling, regler om vidneforvarede mv.)

(Lovforslag nr. L 180).

Hovedformålet med lovforslaget er at fjerne de retlige hindringer for digital kommunikation til og fra domstolene med henblik på at lette og fremme anvendelsen af moderne informationsteknologi ved kommunikation med domstolene.

Lovforslaget er en opfølgning for domstolenes vedkommende på regeringens handlingsplan fra 2002 for ministeriernes arbejde med modernisering af formkrav i lovgivningen, der unødigt forhindrer digital kommunikation. Lovforslaget bygger på en redegørelse om digital kommunikation ved domstolene, som er afgivet af en arbejdsgruppe under Domstolsstyrelsen. Redegørelsen har været forelagt Retsplejerådet, som generelt har tilsluttet sig arbejdsgruppens forslag, og lovforslaget svarer i det væsentlige til arbejdsgruppens lovudkast.

Det foreslås med lovforslaget, at der i retsplejeloven, konkursloven, dødsboskifteloven og skifteloven indsættes generelle bestemmelser, hvorefter formkrav om skriftlighed eller underskrift ikke skal være til hinder for, at meddelelser til retten kan sendes ved brug af digital kommunikation, f.eks. ved e-mail. Det vil efter forslaget være op til afsenderen, om kommunikationen med domstolene skal ske digitalt eller på traditionel vis, men forslaget sikrer, at der er mulighed for at vælge digital kommunikation.

Med henblik på at opnå den fornødne sikkerhed for, at en digital meddelelse stammer fra den angivne afsender, og at meddelelsen ikke er blevet ændret undervejs, foreslås det, at meddelel-

sen skal være forsynet med en digital signatur. Det foreslås samtidig, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler til gennemførelse af digital kommunikation med domstolene, herunder nærmere regler om den digitale signatur, der skal anvendes.

Det foreslås endvidere, at der i loven udtrykkeligt tages stilling til, hvornår en digital meddelelse må anses for modtaget af retten og dermed kan virke fristafbrydende, f.eks. i forhold til frister for sagsanlæg og forældelse. Efter forslaget anses en digital meddelelse for at være "kommet frem", når meddelelsen kan gøres tilgængelig for retten, dvs. når meddelelsen er modtaget på en sådan måde, at den kan behandles af retten. Dette tidspunkt kan være forskelligt, alt efter hvilken digital kommunikation der anvendes, men det er ikke afgørende, hvornår meddelelsen faktisk gøres tilgængelig for retten, f.eks. hvornår en e-mail læses af en medarbejder ved retten.

Med henblik på at klargøre retsstillingen vedrørende digital kommunikation fra domstolene foreslås det, at det kommer til at fremgå udtrykkeligt af retsplejeloven mv., at domstolene kan anvende digital kommunikation, hvis modtageren har samtykket heri. Det foreslås i den forbindelse præciseret, at meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.

Indførelsen af muligheden for at anvende digital kommunikation inden for retsplejen vil ikke i sig selv indebære ændringer i retsplejelovens regler om domstolenes sagsbehandling mv. eller i, hvilke krav der kan stilles til tilvejebringelse af bevismidler under domstolenes behandling af en konkret sag, f.eks. forevisning af et originalt dokument for retten, eller til udarbejdelse af materiale til brug for behandlingen af en sag, f.eks. en ekstrakt af sagens dokumenter.

Endelig foreslås det, at "digital forkyndelse" indføres som en ny forkyndelsesform. Forkyndelse kan herefter ske ved digital fremsendelse

af den meddelelse, der skal forkyndes, således at forkyndelsen anses for sket ved modtagerens bekræftelse af at have modtaget meddelelsen. Under hensyn til, at den digitale forkyndelse kun vil få retsvirkninger, hvis dens modtagelse bekræftes, er forslaget med henblik på at drage fordel af mulighederne for digital kommunikation udformet sådan, at digital forkyndelse kan anvendes, selv om modtageren ikke på forhånd har samtykket i at modtage digitale meddelelser.

Det foreslås, at denne del af lovforslaget træder i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse, således at de nye regler kan sættes i kraft sagsområde for sagsområde, efterhånden som der ved domstolene indføres nye edb-sagsbehandlingssystemer, der er indrettet til digital kommunikation.

Herudover indeholder lovforslaget forskellige andre ændringer af retsplejeloven:

Det foreslås, at der – ligesom for byretsdomme i borgerlige sager – bliver mulighed for at afsige byretskendelser i borgerlige sager med begrænset sagsfremstilling, således at der samtidig gives en udførlig begrundelse for afgørelsen. Hvis sagen indbringes for landsretten, skal der udarbejdes en supplerende redegørelse for sagen med de afgivne parts- og vidneforklaringer mv. Bestemmelsen regulerer ikke, hvilke krav der stilles til affattelsen af kendelser i borgerlige sager. Formålet er alene at give mulighed for at afsige kendelser med begrænset sagsfremstilling i de tilfælde, hvor der i dag stilles krav om en nærmere sagsfremstilling med angivelse af parts- og vidneforklaringer mv., f.eks. visse fogedsager med bevisførelse for fogedretten.

Det foreslås endvidere at ophæve en bestemmelse om, at midlertidig beskikkelse i en dommerstilling i mere end et år – bortset fra tilfælde af sygdom – kun kan ske, hvis dommeren udfører et andet offentligt hverv, og hvis en fast ansat dommer midlertidigt beskikkes i stillingen. Bortset fra tilfælde af sygdom vil midlertidig beskikkelse i en dommerstilling i mere end et år således fremover kunne ske, hvis ganske særlige grunde taler for det, og vedkommende retspræsident mv. har givet sit samtykke. Baggrunden for dette forslag er bl.a., at der i de kommende år forventes et stigende antal forespørgsler om international bistand fra dommere. Denne bistand må i en del tilfælde forventes at vare mere end et år og vil ikke altid kunne karakteriseres som offentlige hverv.

Det foreslås desuden, at der – ligesom for bøder omfattet af straffuldbyrdelsesloven – bliver mulighed for at inddrive disciplinære bøder, som pålægges advokater og advokatselskaber af Advokatnævnet i medfør af retsplejelovens § 147 c, stk. 1, ved udpantning eller ved lønindeholdelse.

Der foreslås indsat nærmere regler i retsplejeloven om, hvordan personer, som er taget i forvaring efter retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5 (vidneforvaring), § 494, stk. 2 og § 497, stk. 2 (forvaring af skyldner), skal behandles. Baggrunden herfor er, at reglerne i retsplejeloven om varetægtsarrestanter efter retspraksis ikke finder anvendelse i forhold til vidner og skyldnere, som er taget i forvaring efter retsplejelovens regler, ligesom det af straffuldbyrdelsesloven fremgår, at reglerne om behandlingen af straffasonere ikke finder anvendelse i forhold til disse personer.

På linje med, hvad der gælder for varetægtsarrestanter, foreslås det, at de nærmere regler for behandlingen af personer i forvaring fastlægges administrativt, men således, at det reguleres direkte i retsplejeloven, i hvilket omfang vidneforvarede mv. kan undergives indskrænkninger i retten til at modtage besøg og breve.

Endvidere foreslås det at forenkle proceduren for frivillig overførsel af varetægtsarrestanter til fuldbyrdelsesinstitutioner under kriminalforsorgen. Under hensyn til, at det må anses for ubetænkeligt, at overførslen sker uden rettens godkendelse, når samtykke fra arrestanten, anklagemyndigheden og institutionens ledelse foreligger, foreslås retsplejelovens § 777, 1. pkt. ændret, således at kravet om rettens samtykke i disse situationer ophæves.

Endelig præciseres ordlyden af retsplejelovens § 777, 3. pkt., således at det kommer til at fremgå af bestemmelsen, at en frivilligt overført varetægtsarrestant i institution skal behandles efter de regler, der gælder for personer, der er anbragt i institutionen i henhold til dom, mens en tvangsmæssigt overført arrestant skal behandles efter reglerne om varetægtsarrestanter, i det omfang hensynet til orden og sikkerhed i institutionen gør det muligt.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg herved anbefale forslaget til det Høje Tings velvillige behandling.